

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2'40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an. . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INȘERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Lee
deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Fapte diverse.

Arad, 16 Octomvrie.

(H) Adeseori citirea faptelor diverse e folositoare, și în interesul ce ea poate să prezinte trece dincolo de satisfacerea unei simple curiozități mai mult sau mai puțin sănătoase... Această reflexiune ne-a fost sugerată nu odată de cele cuprinse în rubrica amintită a ziarelor maghiare, — și prindem astăzi prilejul ca să ne-o lămurim și să o sunem și judecării cititorilor noștri.

Iată un fapt — divers pe care l-am putea numi tipic, căci foarte adesea el se repetă, într-o formă sau alta, în ziarele de cari vorbim: *Calomniatorii maghiarilor!* — De astădată, faptul divers ne duce tocmai în America de nord. Acolo, în localitatea Wilkesbarre, s'a sfințit de curând o bisericuță ucrainiană, cu care prilej episcopul greco-catolic american Stefan Ortinsky a ținut, după serviciul divin, o cuvântare, — și în această cuvântare și-a adus aminte și de stările de-acasă, din Europa, din Ungaria.

Cităm din ziarul maghiar:

— „După ce a lăudat pe ruteni, venind la *unguri*, episcopul greco-catolic i-a apostrofat în chipul următor: — Văd că sunteți aci mulți și voi ungușorilor, dar voi n'ați venit în casa lui Dumnezeu ca să vă rugați, căci am aflat că v'ați umplut buzunarele cu pietre ca să mă lapidați, cum evreii au lapidat odinioară pe sfântul Stefan, primul martir... Dar să știți, blestemaților și răilor, că mie nu mi-e frică de voi”...

Aci s'ar fi produs o întrerupere. Un maghiar greco-catolic (iată-i că s'au pripășit și în America!) — a strigat: „Minți, Ortinsky!” — Iar după ce întrerupătorul a fost dat afară din biserică, episcopul a continuat:

— „Voi, maghiarilor, sunteți vite fără coarne, sau porci; voi sunteți orbi, nebuni, trădători și feloni, cari ați îmbrățișat prooroci mincinoși, preoții voștri cari nu ascultă de legile dumnezeiești, — farisei și oameni fără Dumnezeu!”

În sfârșit, ca încoronare, episcopul ucrainian și-ar fi încheiat cuvântarea astfel: — „Voi maghiari blestemați, depărtați-vă dinaintea mea, cărați-vă la dracu!”...

După toate astea, ziarul maghiar din care reproducem această interesantă istorioară se alătură la indignarea „ziarelor ungurești din America” și cere, dimpreună cu ele, ca guvernul ungar să intervină și să pună capăt acelei situații nenorocite, să nu mai tolereze ca „episcopul ungușorilor greco-catolici din America să agite împotriva rasei și a națiunii maghiare”. — În sfârșit, mai află același ziar că încă din primăvara aceasta, episcopatul catolic din Ungaria a intervenit la Vatican ca, pentru a se pune capăt unor astfel de stări intolerabile, să ia măsuri ca și în America ungușimea greco-catolică să fie pusă (deja!) sub tutoria bisericească a unui episcop de origine maghiară!...

Iată până la ce proporții poate crește un fapt divers, — când e privit prin ochii unora ca accia cari, nici aicea acasă la ei și nici aiurea nu știu să vadă și să-și explice lucrurile după adevărata și singura lor însemnare, și deci nu sunt în stare să *învețe* ceva din ele,

în loc să vocifereze și să ceară interveniri și măsuri amintite...

Amănuntele incidentului dela Wilkesbarre nu importă; ele probabil nici nu vor fi tocmai fidel, ci oarecum și tendențios relate de „ziarele ungurești din America”... Dar atâta rezultă cu siguranță, că aceia din nemaghiari cari au gustat odată din libertățile din Ungaria, duc amintirea lor și peste mări și țări, nu le mai uită, și cu orice prilej le... bunecuvintează, așa cum văzurăm.

Ca să se arunce injurii și insulte unui neam întreg, — de sigur este fără cuviință și fără dreptate. Dar dacă acest lucru se întâmplă, dacă nici la Wilkesbarre altă faimă a numelui de maghiar nu poate pătrunde, — cine e de vină?... Fără îndoială că nimeni altul, decât aceia cari amăgesc pe maghiari pe căi rătăcite și îi asmuță împotriva compatrioților lor de alt neam, — în loc ca să-i îndemne și să-i învețe la omenie, bunăînțelegere și dreptate pentru toți.

Din faptul că pretutindeni nu se aud decât blesteme împotriva sistemului de opresiune națională din Ungaria, și că aceste blesteme, purtate până în depărtări, se repercutează uneori până asupra însăși rasei și națiunii maghiare, — din acest fapt nu concluziunea indignării și a unor ridicole cereri de *intervenire* ar trebui să se scoată, — ci aceea a unei schimbări de sistem.

Dacă vrei să nu fii urgisit, dacă vrei să fi iubit, n'ai să pornești înainte cu și mai mare îndârjire pe căile cari te-au adus până aci, — ai să cauți, dimpotrivă, să te întorci de pe ele. — Acesta este singurul mijloc d'a

Haine noi.

De Ion Agârbiceanu.

În restimp de două săptămâni n'a fost zi ca, venind dela slujbă, să nu treacă domnul Costică pe la croitor. Venia cu pașii lui largi, mediativi, fluturându-i un zimbet nou pe buze, și intra, dregându-și mustața, în atelier.

— Încă nu-s terminate?

— Mâne, dom' Costică. Mâne cu siguranță”.

Până la atelier se grăbia; dar de aici nu se grăbia să ese. Între sutele de stoffe cunoștea dintr'o ochire stoffa cu pătrate albe din care se croise rândul lui de haine. Se apropia, o neteza, o cerceta, o mângăia ca și când ar fi o ființă vie. „Are să fie încântător costumul” își zicea, apoi cu glas tare:

— Mai este mult de lucru la ele?

— Aș, nimica toată!

— Și mâne le pot lua cu siguranță?

— Cu siguranță”.

Costică arunca o privire dulce și totuși triumfătoare calfelor cari lucrau în atelier în zumzetul mașinelor, și eșia fericit. „Ah!, mâne”, își zicea, și cerceta văzduhul „Are să fie vreme bună și mâne”.

Domnul Costică avea motive pentru ca să i se isprăvească la repezeală costumul. Pusese mâna pe niște parale tocmai la jumătatea sezonului de primăvară, și acum le ținea cu pu-

terea să nu-i scape. Și din cât se întârzia pregătirea costumului, era tot mai mare primejdia și din partea nevastii și din partea copiilor, să-i mistue banii puși de-o parte. Ar fi comandat el de mai mult costumul, dar de vr'o șeșe ani nici un croitor nu-i mai creditează, după cum i s'a tăiat creditul și la alți meșteșugari și la prăvălii. N'ar fi rămas să-l apuce aproape sfârșitul sezonului de primăvară!

De șase ani n'a avut costum de primăvară. Atunci s'a învârtit nu știu ce șurub nenorocit la carul căsniciei sale, și de-atunci îi merge din rău în mai rău. Și cum se lăcomea după o haină cum se cade, de câteori se întorceau rândumicile! Toamna, iarna, e altceva: astupi c-un palton, c-un pardesiu vechiturile. Dar primăvara! Când toată lumea e așa de ușoară, așa de liberă! Vai, i fu nespuse de greu să ese tot în vestminte vechi pe uliță.

Pentru primăvara și vara asta își făcuse un întreg plan de petrecere, de excursii, gândindu-se la hainele celea noi. Va fi o senzație când va apare în pătratele acelea albe!

Pe lângă tot iadul ce se încuibase odată cu sărăcia în casa lui, Costică rămase cu slăbiciunea asta a hainelor frumoase. Coardele tuturor celorlalte simțuri se îngroșară, deveniră aproape nesensibile, numai coarda vanității rămase neatinsă de asprimea sărăciei.

Sufletul lui, ca a multor bărbați de altfel, ascundea o lature feminină.

Avea, astfel, motive ca să-i fie terminat costumul cât mai repede. Dar acel „mâne” al croitorului sosi abia după două săptămâni.

— Gata?

— La porunca dumnitale, domnule Costică.

— Le pot vedea?

— Numai decât!

Până veni croitorul cu vestmintele, domnul Costică începu să ardă. I veneau nădușeli, pe cari le sbicea mereu cu batista lui enormă. Nu știa ce să mai facă cu mâinile. I părea că toate calfele — șase la număr — privesc la el cu invidie, cu admirare.

Păli și-l cuprinse un tremur nervos când zări pe croitor cu costumul înaintea sa.

— Frumos!”, șopti domnul Costică atin-gând abia comoara.

— Mie-mi spui?

— Elegant!

— Moda din urmă, englezească.

— Englezească?

— Așa. Uit'aici”. Și croitorul îi arată o tăetură ciudată. Lui domn' Costică începură să-i sticlească ochii. Luă portofelul și-i numără fericit banii.

După ce adună biletele, măestrul zise:

— Plătești tot, domn Costică? La plata toată zece procente rabat.

— Tot!

— Să mai avem onoare!

nu mai avea neplăcerea să te vezi *calomniat*, mereu, pretutindeni, și de către toți... Toate celelalte nu pot să ducă decât în contra scopului, — presupunând că îl ai cu adevărat.

Creditele militare votate. În ședința plenară de ieri a delegațiunii ungare s'a votat, după o scurtă desbatere la care au luat parte delegații Rosenberg, Khuen-Héderváry, Okolicsányi și Montbach, proiectul despre nouile credite militare. Cea mai apropiată ședință a delegațiunii ungare a fost convocată pe azi la orele 12.

Ministrul Hazai în audiență. M. Sa a primit ieri în audiență particulară pe ministrul de onoare, baronul Hazai Samu. Ministrul a raportat M. Sale asupra afacerilor curente din resortul său. Imediat după ministrul Hazai, s'a prezentat la M. Sa și Șemua, șeful statului major.

Din delegațiunea austriacă. Pe ieri au fost convocate ambele delegațiuni în ședință plenară. Din vorbirile rostite în delegațiunea austriacă, unde s'a desbătut bugetul ministerului de război, remarcăm pe aceea a deputatului rutean din Bucovina Smal-Stocki. Cu o insolentă caracteristică neamului din care face parte, delegatul rutean dă pe marele patriot austriac, denunțând mai multe încercări de spionaj ale Rusiei și protestând împotriva cuceririlor panslaviste ale Rusiei în monarhie. Delegatul rutean care visează o Ucraină mare realizată și în contul monarhiei, a profitat ieri, ca la toate ocaziunile de altfel, de situația gravă politică, ca să-și recomande națiunea în grația cercurilor diriguitoare din Viena și la momentul potrivit să stoarcă apoi concesiile naționale pe seama fraților săi din Galiția și Bucovina.

Terminându-se discuția asupra proiectului de buget, ia cuvântul ministrul de război Aufferberg, dând lămuriri amănunțite asupra trebuințelor din resortul său. Spune că oricât de mari ar fi jertfele ce se aduc pentru armată, totuși nu ne este permis să ne oprim pe calea înarmării, și mai ales nu între împrejurările actuale. Până când va dura înarmarea, nu o poate spune, dar asigură că greutățile și sacrificiile ce le reclamă ea, nu vor întrece pierderile ce le-ar pricinui un război, care ne-ar surprinde nepregătiți.

Bugetul ministerului de război s'a primit în întregime. Se trece apoi la discuția asupra noilor credite militare. Conte Clamm-Martinetz, referent al proiectului, spune că situația nu se poate numi nici în momentul de față, de-

zolată, dar dacă marele război european totuși va izbucni, nu va fi greu să se găsească modalitățile păcii. — Delegatul Ellenbogen întreabă, dacă e adevărat s'vonul că Austro-Ungaria ar avea de gând să jure în sandjaci. Kramarz vorbește despre aspirațiile legitime ale popoarelor balcanice, iar Cingria despre criza economică din monarhie. — La apoi din nou cuvântul ministrul Aufferberg și după el amiralul Montecucoli, pledând amândoi pentru votarea creditelor.

Incheiându-se discuția, delegațiunea votează cu mare majoritate creditele cerute de Aufferberg și Montecucoli.

Consiliu de miniștri comuni. Azi, la orele 5 d. a., s'a întrunit în Viena un consiliu de miniștri, sub președinția ministrului de externe, contele Aufferberg. Până în momentul când scriem aceste știri, nu cunoaștem încă hotărârile consiliului de miniștri.

Adunarea Asociațiunii.

ZIUA II.

Sibiu, 14 Octombrie.

A fost ziua muncii serioase. Asociațiunea a ținut două ședințe, una înainte, alta după amiază, în sala festivă a palatului ei. Tot azi a avut loc în catedrala rom. gr. or. inaugurarea congresului național bisericesc, catedrala fiind plină de lume până în stradă. Același timp frumos favorizează lucrările și aceeași dispoziție înălțată a sufletelor. Grație afluenței mari de public, comensanții români au putut să se bucure și ei de o frumoasă asistență la congresul lor de organizare, ținut tot azi în sala cea mică a Muzeului Asociațiunii.

Ședințele Asociațiunii.

Dimineața la orele 8 sala festivă are serbătorescul aspect din prezidiu. Dnul Bârșean, deschizând ședința, anunță că cunoscutul filoromân, dl profesor universitar Iarnik din Praga a trimis și cu acest prilej o caldă scrisoare de urări societății românești. Mai anunță apoi, dl Bârșan, că *reuniunea învățătorilor din cele șapte protopopiate aradane* a ales Asociațiunea între membrii ei onorari. Se dă citire telegramelor de bună urare, venite din toate ținuturile românești.

În numele comisiei care a examinat raportul general al comitetului Astrei, părintele proto-

pop dela Cluj *Dr. Elie Dăianu* face un academic expozeu, stăruind asupra întregului complex de probleme ale Astrei. Remarcă însemnătatea deosebită a deciziunii comitetului referitoare la angajarea unuia cu pregătiri speciale, care să propage ideea băncilor sătești, să inițieze înființarea ăstorfel de bănci, să elaboreze statute model și să controleze activitatea băncilor. Referitor la finanțarea băncilor sătești propune, ca să se facă de către băncile noastre regionale, dar nu prin mijlocirea *Solidarității*, cum se spune în raportul general, ci de-adreptul de către bănci al căror ajutor Asociațiunea îl așteaptă. După ce dl Stroescu, dăruitorul fondului necesar pentru inițierea acțiunii, și-a dat aprobarea, să se execute fără amânare aceste dispoziții.

Se naște o discuție mai lungă, la care iau parte, afară de dl referent, dd. *Ioan Lăpădatu, Nicolae Ivan, Vasile C. Osvadă, Dr. Aurel Vlad, Partenie Cosma și Victor Tordășan*, cari luminează cu cunoscuta d-lor competență toate laturile chestiunii. Dl Osvadă propune să se încredințeze cooperarea unui birou central.

Apropiindu-se ora pentru deschiderea congresului național bisericesc, ședința se suspendă și se anunță continuarea ei pe orele 3 după amiază.

Redeschizându-se după amiază ședința, se continuă discuția asupra chestiunii cooperativelor sătești. Vorbește d. *V. Tordășianu*, care propune ca afacerea cooperatiei să se dea în competență *însoțirilor existente* pentru crearea unei centrale. Se anunță la cuvânt dl *Dr. Iuliu Maniu*, care, după ce arată deosebirea între *bănci și cooperative*, își exprimă părerea, ca acțiunea cooperativă să se facă independent de bănci, dar după posibilitate recomandă propunerea comisiei. (Dl Maniu este aplaudat.) Vorbesc încă deputatul *Vasile Demian, D. Comșa*, și *Ioan Lăpădatu*, care dă lămuriri pentru înțelegerea chestiunii. Din patru propuneri prezentate, adunarea adoptă propunerea originală a comitetului.

Se aprobă cheltuielile bustului *Gh. Barițiu*. Dl *Dr. E. Dăianu*, în calitate de referent al comisiei pentru examinarea raportului general, propune referitor la înființarea *internatului Petran* (pe seama tinerimii universitare din Cluj, din fondurile indicate în raport) ca adunarea să declare urgența chestiunii. Dl *Partenie Cosma*, spune, că e dator să rezolve chestiunea. Părintele *Dăianu* susține cu multă căldură chestiunea internatului și arată că rezolvirea ei trebuie să se facă din centru, fiind tinerimea universitară a neamului nostru întreg. Clujenii și-au făcut datoria. Ideea unei colecte pentru internat se consideră ca inoportună azi, după atâtea dezastre, și adunarea hotărăște în sensul dorit de dl referent.

— Asta se înțelege. Dar vă rog să mi le pachetați.

— Cum? Le duceți dumneavoastră?

— De ce nu?

— Credeam să vi le trimit prin vr'un băiat.

— Nu-i nevoie”.

El privi cu groază până le pachetă.

— Să nu se turtească!

— Mi-e frică de dungi. Ah! mi-e groază de ele.

— Răspund domn' Costică. Rog să scuzați că am întârziat și să mai avem onoare, zise meșterul dându-i pachetul”.

Zimbând de fericire, fără să-i mai răspundă, Costică eși în soarele primăverii.

Ah! Cât era de moale, cât era de dulce pachetul acela! Nu mai avu domn' Costică senzația aceasta, din vremea fericită când ținea în brațe cel dintâi copil, pe când era încă sărac.

Se apropia ceasul prânzului și el tândălea pe ulițele orașului cu pachetul în brațe. Il făcea fericit rătăcirile asta, i se făcea par'că frig să meargă acasă. I se părea că nu se mai potrivește în casa întunecoasă și săracă.

Dar aducându-și aminte că va supăra pe nevastă-sa întârziind atâta, în urmă se decise să intre pe poarta veche.

— Sunt gata hainele Azi mi le-au isprăvit” zise el punând pachetul pe pat.

Supa era pe masă, copiii pe scaune, dar

Costică începu să despacheteze cu multă băgare de seamă.

— Să le vezi și tu. Sunt foarte frumoase. Modă englezească”. El nici nu băga de seamă cum pufnea de năcaz nevastă-sa.

— Lasă-le omule, o să le văd după masă, zise ea cu năduf.

— Nu. Trebuie să le vezi numai decât. E o splendoare!

— Nu ești mai bun ca un copil”, zise înduișată nevasta, apropiindu-se de pat.

Dar cât ce zări, văzând că-s într'adevăr foarte frumoase, pisma îi umplu sufletul.

— Puteai să-ți faci costum mai după tine, cum îmi fac eu, de pildă, nu să dai așa suta de coroane.

— Uite aici e tăietura englezească”, zise el neluându-i în seamă supărarea. — „M-a costat, dar face!” El mai aruncă o privire la costum, îndreptă o dungă dela pantalon și se așeză la masă.

Supa se răcise, nevasta i-o spusese asta de nenumărate ori cât ținu masa, precum și alte neplăceri ce i le făcea Costică, ei și copiilor, dar dumnealui nu auzia nimic. Fericit arunca mereu priviri luminoase spre costum.

Abia apuca să se termine masa, să le îmbrace. Imbrăcându-le îi părea că lapădă nu numai hainele tocite de până acum, ci toată viața lui de chinuri și de întuneric.

— La cinci am să viu să te iau la o berărie.

Pân' atunci trebuie să-mi văd niște prietini”, zise domnul cel străin eșind din camera vecină. Și nevasta și copiii se uită cu mirare la dumnealui. Nu mai sămăna.

— Bagă numai de seamă să nu-ți uiți”, zise plăcut surprinsă nevasta.

— N'ai teamă. O să mergem la berăria „Pimnicioara”. Femeea-l privi cu plăcere și cu invidie. Se ridică și se uită prin geam să-l mai vadă odată.

Dup'amiază aceea domn' Costică își plimbă costumul pe toate străzile orașului. Era la fel cu cei mai de seamă oameni și se simțea fericit.

E un sentiment în deobște disprețuit vanitatea, dar cine-ar ști să spună care alt sentiment nobil face atâția fericiți între sermanii muritori ca dânsa? Indată ce simți că un ochiu e atîntit asupra ta, că altul vorbește ori scrie elogios despre tine, că peste tot ești luat în seamă, nu ți se nasc par'că ochi noi, și inimă nouă, și chiar picioare noi, deși mai înainte te-ai simțit poate la marginea prăpastiei? Vai, vanitatea e urâtă, dar e cea mai necesară pentru neputinciosul suflet omenesc!

Domn' Costică se simțea din nou într'o lume nouă, și, despre partea lui ar fi putut aștepta nevasta nu până la cinci, ci până la zece: nu-i mai veni în minte berăria! Și cum i-ar mai fi putut veni când în jurul lui erau par'că numai zimbete, iar de-asupra lumina dulce a primăverii? Când berăria i-ar fi adus aminte și de

Adunarea aduce sculptorului Oscar Spaethe mulțămiri pentru opera de artă ce ne-a dat prin bustul Gh. Barițiu.

Se aprobă propunerea comitetului, ca în cadrele secțiunilor Asociațiunii să se înființeze și o secțiune a științelor juridice. Modalitatea înființării acestei secții să fie studiată de comitet, ca cu ocazia viitoarei adunări generale să poată prezenta o soluție definitivă.

Au sosit o serie întreagă de propuneri dela dd. *Emil Bran* (preot în Dragomirești) și *Gheorghe Dobrin* (învățător în Bucium). Intre aceste propuneri sunt unele vrednice de studiat și se dau în consecință comitetului, care are datoria să adopte pe cele bune și practice.

Președintele, dl *Bârșan*, ține apoi să aducă în numele adunării și al comitetului central, speciale mulțămiri dlui Dr. E. Dăianu, pentru conștiințozitatea cu care a studiat raportul general și pentru chipul cum a știut să lumineze însemnătatea fiecărei chestiuni în parte.

Urmează raportul comisiei pentru examinarea bugetului. Acest raport este explicat cu un mare aparat de competență de dl director al băncii generale de asigurare *Ioan Lăpădat*. În cadrele raportului d-sa cetește a scrisoare a dlui medic *Dr. Tr. Petrașcu*, care face gestul plin de nobilă recunoștință de a înapoia Asociației bursele ce a primit la studii (călduroase aplauze).

În ce privește situația școlii de fete a Asociațiunii, adunarea la recomandarea dlui referent primește propunerea comitetului, după ce propunerea e combătută de părintele protopop *Borzea* dela Făgăraș, care a cerut ca taxele elevilor să nu se mărească la 600, ci să rămâie tot 500 cor. pe an.

O vie discuție se naște în jurul postului de conferențiar agronomic al Asociațiunii. Comitetul a propus casarea acestui post, din lipsă de mijloace materiale. Propunerea e susținută din partea comitetului prin dl asesor *Nicolae Ivan*, care e de părerea, că munca conferențiarului se poate face de către singuraticile despărțăminte. În contra propunerii (combătută și de referentul raportului general) vorbesc dd. arhimandrit *Pușcariu*, protopop *Dăianu*, *Lenzheru*, *V. C. Osavadă*, *Dr. P. Cioban*, prof. *Crăciunescu*, *Lăpădatu*, *P. Cosma*, cari arată cu toții, că postul de conferențiar satisface celor mai imediate așteptări ce se leagă de activitatea Astrei cu privire la luminarea și organizarea economică a poporului nostru. Un organ creiat odată, nu trebuie tăiat, ci dimpotrivă fortificat din ce în ce mai mult.

Adunarea hotărăște, ca postul să se mențină, căutând comitetul mijloacele materiale potrivite. Tot în legătură cu bugetul se desbate și che-

stiunea revistei *Transilvania*, organul publicistic al Astrei.

Dl prof *Dr. S. Dragomir* propune ca revista să-și păstreze și pe viitor, așa cum se cere și în raportul comitetului, în mărimea și forma de până aici, având un buget de 6000 cor. Dl *Dr. V. Cioban* vorbește pentru amplificarea revistei, ca să se poată publica în ea multele documente istorice ce zac azi, de pildă și în sertarul d-sale, fie în alte părți, nepublicate. După ce propunerea comitetului e sprijinită și de dl *Bârșeanu*, este primită de adunare.

Referentul comisiei alese pentru candidarea unor membri în comitet, dl *Emanuel Ungurean* propune pe *Dr. Eusebiu Roșca*, directorul seminarului Andreian și pe *Dr. I. Lucian Borcea*, avocat în Sibiu. Se primește propunerea prin aclamație.

Dl prof. *Crăciunescu*, în calitate de referent al comisiei pentru înscrierea de membri, anunță că numărul membrilor fondatori ai Astrei s'a sporit cu acest prilej cu 2, înscriindu-se dd. *I. Mocioni* și *Dr. T. Babeș*. S'au înscris apoi mai mulți ca membri pe viață, ordinari etc. O listă completă vom publica în curând. De tot s'a încasat ca taxe de membri noi frumoasa sumă de 3170 coroane. Acest rezultat e primit cu însuflețire de adunare.

Dl *Dr. Aurel Vlad* invită apoi Asociațiunea să-și fie anul viitor adunarea generală la Orăștie. (Vii aplauze.)

Ne mai fiind nici o altă chestiune în program, dl președinte *Bârșeanu* încheie adunarea, aducând omagii participanților și subliniind rezultatele generale ale adunării. Ii răspunde dl *Dr. A. Vlad*, care în numele lumii adunate îi aduce dlui *Bârșeanu* vii mulțămiri pentru înțelepciunea cu care a condus desbaterile.

Deschiderea congresului național.

În prezența numerosului public venit la adunările Asociațiunii și-a deputaților congresuali, I. P. S. Sa mitropolitul *Ioan Mețianu* a deschis azi în biserică catedrală congresul național bisericesc al mitropoliei rom. gr. or. din Ungaria și Transilvania. A premers o solemnă liturghie pontificată de octogenarul cap bisericesc cu o strălucită asistență. I. P. S. Sa a rostit o mare cuvântare de deschidere, pe care vom publica-o într'un număr apropiat.

După cuvântarea de deschidere deputații și-au prezentat mandatele, constatându-se prezența a 72 de deputați, un număr suficient pentru ținerea congresului. Raport amă-

nunțit vom da despre toate ședințele. Se prevede că ședințele nu se vor termina decât către sfârșitul săptămânei viitoare, materialul de desbătut fiind mult aglomerat în acești trei ani din urmă.

Congresul comersanților.

Deodată cu ședințele Asociațiunii și cu inaugurarea Congresului național bisericesc a avut loc, în sala cea mică a palatului Asociațiunii și amunțatul congres pentru organizarea comersanților români și pentru crearea unei reuniuni centrale.

Congresul a avut următorul program: Cuvânt de deschidere rostit de dl *Aurel Popescu* inimosul propovăduitor al ideii de organizare. D-sa a arătat că organizația urmărește două scopuri mai principale: pe de-o parte o apărare mai temeinică împotriva concurenței străine, iar pe de alta lupta împotriva indiferențismului publicului românesc.

Au fost invitate la congres vre-o 150 de firme românești, din cari multe s'au și reprezentat la ședință.

S'a făcut apoi constituirea, c'a cetit raportul comisiei, dl *Victor Onițiu* a vorbit despre istoricul comerțului, iar dl *N. Bratu* despre însemnătatea organizării comerțului nostru. Asupra desfășurării congresului vom mai reveni și vom da coloanele noastre cu plăcere tuturor celor ce se interesează serios de soarta acestei însemnate pătri românești, azi în faza fermentației abia.

Petrecerea cu jocuri naționale.

Seara la orele 9 a avut loc în sala „Gesellschaftshaus” o prea reușită petrecere cu jocuri naționale. Membrii societății sibiene „Hora” au jucat la începutul petrecerii jocurile pline de farmec românesc: Hora, „De doi”, Brâul, Zuralia, Sârba și Hora fetelor. Deosebit de dulce impresie a făcut Hora fetelor, fermecând până la lacrimi pe privitori. Vre-o 25 de fote și neveste, fiecare o frumusețe armonică, tot atâtea tipuri de nobleță românească, dansau lin, mlădios în ritmul fluiierului stăpânit cu virtuozitate de dl *Horșă*. Părea o apoteoză a poeziei noastre dela sate, o feerie de motive românești genuine, această superbă cunună de românce dansatoare.

Era vădit emoționat și dl *V. Stroescu*, care privea jocul din loja mare a sălii. D-sa, în societatea părintelui episcop *Miron Cristea*, a dlor *Constantin Stere* dela Iași, *Dr. Iuliu Maniu*, *Octavian Goga*, *Oscar Spaethe* etc., precum și a mai

casă și de viața lui ticăloasă? Și erau cucoane cari pân' acum nici nu-l priveau, iar acum zîmbeau închinând din cap. Zadarnic, viața aceasta e a aparențelor!

Doamna Costică Părău era însă o femeie cuminte și prevăzătoare. Când sună patru, începu să-și facă toaleta. La cinci o isprăvi, stîcîndu-i ochii înaintea ciobului de oglindă. La cinci și un sfert coborî scările și eși în stradă. În cinci minute își află bărbatul.

— Ah! era să-mi uit”, zise tresărind domn, Costică.

— Ți-ai uitat de-a binele, dragă”.

Ei porniră la braț. Hehei!, de când nu mai se plimbaseră ei la braț. Cucoana tot făcea ce făcea, o mai ajutau părinții, și mai ținea pas cu lumea. Dar Costică pân' acum, de șase ani, nu se putuse aduce în poziția să-și plimbe nevasta la braț. Nici el, nici ea n'ar fi vrut.

— Mergem la „Pimnicioară”, Costică?

— Numai decât!”

Dar mai parcurseră câteva străzi, până ce în urmă porniră spre berărie.

Băură, își petrecură, cânta și muzica. Veniră prieteni. Dar în urmă se făcuseră șapte, și copiii singuri acasă.

— Să mergem — zise cu părere de rău dumneaei.

— Să mergem, gemu încet Costică”.

Intinseră mâinile prietenilor, și trecură tăcuți prin uliți până la casa lor.

— Ah! zise domn' Costică, mi-am uitat portofelul.

— La berărie?

— La.

— Aveai parale?

— Douăzeci de coroane. Trebuie numai decât să mă întorc”.

Nevasta îl privi, îl cercetă apoi prin buzunare.

— Trebuie să mergi să-l aduci!

— Numai decât mă întorc”.

Ea intră. El se întoarse aproape alergând. Portofelul îl uitase într'adevăr, dar cu intenție; bani însă nu avea în el, îi luase cu sine.

Prietenii bătură în palme.

— Bravo!

— Ura Costică!

— Șase halbe!, porunci Costică șezând și punându-și potofelul. „Un ceas nu e mult dacă mai rămân”, își zise el.

Băură, și petrecură, cânta ș'o muzică. Câte șase halbe comanda pe rînd fiecare din cei șase. Trecuse de nouă, și muzica mereu cânta. Prin capul lui Costică începu să zumzăe ceva. „Vine dela muzică”, își zise. Dar zumzetul creștea mereu. Îl auziau și alții.

— Plouă, zise unul din cei șase, trăgând cu urechea spre geam.

— Da, plouă”, afirmară alții.

Se descărcă într'adevăr o ploaie repede care ținea toată lumea în berărie.

— Ei, ce ne facem?

— Mai stăm.

— Cu atât mai bine. Incep din nou o rundă”, zise Costică, bucuros că mai rămâne și nu-i silit să-și ducă în ploaie costumul. Ploile de primăvară dacă vin noaptea de obicei nu trec cu una cu două. Până în zor: a tot bătut în geamurile berăriei. Lumea eșise totuș de mult, numai Costică și încă doi din cei șase erau încă la masă.

Când se crepa de ziuă birtașul îi vesti c'a stat ploia și s'a înseninat.

Costică abia într'un târziu pricepu de ce e vorba. Se ridică în silă, cu ceilalți, și eși.

Plouase bine toată noaptea și pe unde nu era pietruit — cele mai multe uliți, era tină și băltoace. Până ce merșeră laolaltă cei trei prieteni, fu bine, dar cât ce se despărțiră, fiecare din ei începu să meargă pe două cărări.

Drumul lui Costică era cel mai lung. Trebuia să coboare o dălmă, ducea șant adânc de-alungul drumului. În dimineața asta dălmă era lucie și șanțul jos plin de noroiu. Domn' Costică filosofă înzadar cum ar scăpa de primejdie. Abia făcu vre-o trei pași pe povârniș, picioarele, slăbite și de băutură, alunecară înainte, și întreg domn' Costică după ele, până ce se trezi întrând în șanțul adânc, plin cu apă murdară.

Ca fulgerat se trezi din beție, își adună

multor dame, a stat la petrecere până după miezul nopții, așteptând să vadă și jocurile Bătăta, Sârba și Călușerul jucate de 13 voivoci, teologi sibiieni.

Frumoasa petrecere s'a stârșit deodată cu zorile albe.

O expoziție artistică.

În tot decursul serbărilor oaspeții au putut să admire în una din salele Muzeului Asociațiunii 13 sculpturi artistice expuse spre vânzare de d-nul Oscar Späethe și anume:

1. M. S. Reg. Carol I călare, bronz	900 cor.
2. Carmen Sylva, marmoră	3000 cor.
3. Gioconda, marmoră	2000 cor.
4. Sylen, bronz	2000 cor.
5. Satir, ipsos	—
6. Masca lui Gr. Ventura, ipsos vopsit	40 cor.
7. Dorobanț în atac, bronz	600 cor.
8. Fragment din Monumentul Unirii, bronz	500 cor.
9. Cioban fluerând, bronz	400 cor.
10. Cioban în odihnă	400 cor.
11. Semănătorul	400 cor.
12. Studiu de portret	400 cor.
13. Studiu de portret	400 cor.

Aproape toate aceste opere sunt cunoscute publicului mare din ilustrațiile revistelor noastre. Vizitatorii expoziției și în special înțelegătorii au avut cuvinte de admirație pentru ele, dar nu știm ca cineva să fi cumpărat vre-una. Le recomandăm cu căldură publicului nostru, căci nimic nu poate să fie mai spre podoaba unui interior românesc ca o adevărată operă de artă românească.

Delegațiunile și războiul.

Viena, 15 Oct.

În niște împrejurări așa de excepționale n'au mai ținut ședințe delegațiunile austro-ungare poate niciodată până acum. Diferitele chestiuni, cari de obicei erau mai interesante, acum au trecut pe planul al doilea din cauza discuțiilor referitoare la posibilitatea unui război general în Balcani, care ar putea-o angaja și pe monarhia noastră. Fiecare discurs care se ocupa cu diferitele părți ale bugetului comun, după câteva digresiuni, revenea îndată

toate forțele, eși din mocirlă dar vai, era prea târziu.

Gândul cel dintâi ce-i veni, fu să se spânzure și se și apropie de-un castan care-i imbia un ram gros și puternic. Dar nu avu curaj. Se puse pe-o bancă sub castan și începu să plângă ca un copil; cu nimic nu se mai putea mângăia. Avea senzația c'a căzut din înălțimi mari unde niciodată nu se va mai putea ridica.

Se ridică cu simțământul cânelui plouat și bătut, și furișându-se pe uliți pătrunse în locuința sa și se culcă în bucătărie, așteptând cu groază dimineața, ca și când atunci are să se întâmple numai ceea ce-a pățit.

(Cosinzeana).

la unica temă care este mai actuală în Viena: războiul balcanic.

Cu toate că în discuțiile respective au fost dezbătute în fel și formă șansele și consecvențele eventuale ale acestui război, au mai venit încă și aceia cari se interesează mai mult pentru chestiunile militare. În sălile de ședință și în culoarele delegațiunilor puteai vedea neconținut grupe de delegați vorbind de război, cavalerul de Aussenberg cu generalii atașați ministerului de război precum și cu alți generali, cari au fost venit la desbaterile din delegațiuni. Câte odată, pentru a explica mai bine chestiunile, se întrebunțau și hărți speciale, pe cari se putea vedea dislocarea trupelor în ultimul moment. Mulți din domnii delegați luau dela generalii prezenți adevărate lecții de strategie militară.

Interesul pentru dezvoltarea evenimentelor în Balcani este foarte viu în delegațiunile austriace, iar știrile de pe câmpul de război erau, așa zicând, devorate. Din cauza aceasta și rezistența delegaților împotriva creditelor suplimentare pentru armată și marină a fost foarte neînsemnată. Cu toții au fost de părerea că pentru jertfele bănești aduse armatei să se facă economii în altă parte.

De mai multe zile deja li-este cunoscut delegaților austro-ungari că o parte de rezervați este chemată sub arme și că s'a dat un ordin confidențial pentru mobilizarea parțială a armatei. Ziarele au primit ordin prin biroul de presă al ministerului de război, asemenea și prin secțiunea presei dela procuratura generală ca să observe cea mai strictă rezervă față de știrile despre mobilizare, căci în caz contrar vor fi confiscate și despre multe alte detalii interesante trebuie să tăcem. Fiecarui cetitor zelos al ziarelor trebuie să-i fi bătut la ochi că în timpul din urmă nu se știe absolut nimic unde-i moștenitorul de tron, Francisc Ferdinand. Se asigură că moștenitorul de tron petrece în Bosnia și Herțegovina, unde inspectează fortărețele și supraveghează formațiunile trupelor. Întrebând în privința aceasta la locurile competente, n'am primit nici un răspuns, nici afirmativ nici negativ.

Austriacus.

Războiul din Balcani și atitudinea României.

Când vor apare aceste rânduri, probabil tunul va fi bubuit în Balcani.

În momentul de față, cel puțin, pare că mult lăudatul „concert european”, ori cât de impunător i-ar urla tromboanele și ori cât de duos i-ar răsună vioarele și flautul, dă greș și nu mai poate împiedeca izbucnirea conflictului armat la granițele noastre.

Ori cum se vor desfășura evenimentele în zilele apropiate, acest conflict nu va putea rămânea fără injuriere asupra destinului nostru. Treceam poate prin clipe, în cari se hotărește soarta pentru întreg colțul acesta al Europei. Totuș opinia noastră publică dă dovadă de un straniu quietism, de apatie îngrijitoare.

De ani de zile clișeu „vulcanului balcanic” împetritează paginile ziarelor, de ani de zile se vestește cu solemnitate „misiunea noastră istorică la gurile Dunării”, de ani de zile ne proslăvim că suntem „un post de avangardă al civilizațiunii apusene... Și iată: „vulcanul” e în ajunul erupțiunii, dar „postul de avangardă” pare adormit iar „misiunea istorică” redusă la proporțiile unui război între... tramvae și autobuse...

S'ar părea că nu cunoaștem nici termenii problemei nici antecedentele ei, că ignorăm forțele în luptă și perspectivele istorice, pe care ea le deschide.

Dar nu putem spune că timpul ni-a lipsit și că am avea dreptul de a fi surprinși! Vulcanul fume-

gă de lungi decenii, nu arareori clocotul lui groaznic a sguduit continentul, iar mai bine de un an, dela deslănțuirea războiului italo-turc, pentru ori ce observator atent, se grămădeau semnele prevestitoare ale cataclismului.

Voi încerca să rezumez aici, în esență, toată chestiunea Orientului.

Ea se prezintă sub două aspecte, foarte deosebite, deși intim legate între ele: primul, pur local, relativ la formațiunile politice din Balcani, rășarite din descompunerea „Omuui bolnav”, — altul privește de aproape însăși istoria mondială.

Problema locală, concretizată mai cu seamă în chestia Macedoniei, e relativ recentă. I-a dat naștere Tratatul de Berlin din 1879, care, dacă a lăsat sub suveranitatea Turciei o însemnată populațiune creștină, nu a părăsit-o în voia soartei, ci a căutat să-i asigure condițiuni mai prielnice de viață prin vestitul „articol 23.” Acest articol a fost de atâtea ori invocat de Bulgaria și de Macedoneni, și, desigur, va mai fi încă de atâtea ori invocat și comentat până la rezolvirea conflictului, încât pentruca cetitorii noștri să poată judeca temeinic revindicărilor creștinilor din peninsula balcanică, socotim util să-l reproducem aici în întregime:

„Art. 23. Înalta Poartă se obligă de a aplica cu stricteță în insula Creta Regulamentul Organic din 1878, introducând modificările ce s'ar recunoaște juste.

„Regulamente analoge, adaptate la trebuințele locale, exceptându-se însă scutirea de impozite dăruită Cretei, se vor introduce de asemenea în alte părți ale Turciei europene, pentru cari o organizație deosebită nu e prevăzută în tratatul de față.

Înalta Poartă va încredința unor comisiuni speciale, în care elementul local va fi larg reprezentat elaborarea în detaliu a acestor regulamente pentru fiecare provincie.

„Proiectele de organizație, izvorite din aceste lucrări, vor fi supuse socotinței Înaltei Porți, care înainte de promulgarea actelor menite a le aplica, va cere avisul Comisiunii europene stabilite pentru Rumelia orientală”.

„Peculamentul cretan” garanta pentru populația creștină din Balcani, și în special din Macedonia, unde ea formează o masă mai compactă, cel puțin egalitatea tuturor confesiunilor, autonomia municipală și stăvilirea arbitrarului administrativ. Dacă „art. 23.” s'ar fi adus la îndeplinire cinstit și fără șovăire, Macedoneni, încă multă vreme cel puțin, nu prea ar fi avut motive de a se plânge, și în ori ce caz toată evoluția lor politică s'ar fi îndrumat pe alte căi.

Dar realizarea de cătră Turcia a clauzelor tratatului de Berlin o garantau toate puterile semnatare împreună, și deci... nici una. Turcii au înțeles acest lucru de minune; formal, ei nici nu au întârziat să execute voința Europei întru-pată în tratat: chiar în toamna anului 1880 Comisiunea pentru Rumelia orientală a putut avea mulțumire să sancționeze o minumată „Lege pentru vilaetele Turciei europene”, întocmită în spiritul cel mai liberal, stabilind toate garanțiile și prevăzând toate reformele pe cari le-ar fi putut dori raiaua din Macedonia.

Dar odată cu sancționarea acestei legi a încetat rolul Europei, prevăzut în tratatul de Berlin. Aplicarea ei a rămas în sarcina exclusivă a guvernului otoman, care a depus frumos actul, ornamentat de toate iscăliturile și pecețile reprezentanților Europei, într'un colț al arhivelor statului, și... a trecut la ordinea zilei...

În realitate situația raialei macedonene a ajuns și mai intolerabilă de cum era înainte de războiul ruso-româno-turc; pe spinarea ei Turcia și-a răsbunat toate umilintele. Până la 1885 Macedonia a răbdat în tăcere, dar atunci Bulgaria, anexând Rumelia Orientală, par'că i-a arătat calea ce trebuie urmată pentru „a asigura respectul tratatului de Berlin”. De atunci, se poate spune, fermentația revoluționară n'a mai încetat, mai cu seamă printre Bulgarii macedoneni. Când mai tănuită, când mai izbucnind în încăerările sângeroase ale „Comitațiilor” și provocând represuni și mai sângeroase, această fermentațiune a deșteptat de mai multe ori „concertul european”, care invoca spectrul „articolului 23”; de mai multe ori și guvernul otoman, spre a liniști acest spectru, a promulgat decrete foarte energice pentru aplicarea strictă și ime-

Dr. RÓTH KALMAN,

MEDIC.

TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS.

Strada Batthyány 2. (Colțul str. Hunyady)

Consultațiuni: a. m. 8-10, d. a. 2-4 ore.

Consultațiuni separat pentru tuberculoză

Altoire cu Tuberculin.

Ro 45-60

diată a faimoasei „Legi de organizare a vilaetelor din Turcia europeană, din 23 August 1880”, sancționată de comisiunea europeană, dar aceste decrete, toate pe rînd, și-au găsit un adăpost tihnit alături de înșas legea, în arhivele statului.

(„Viața Rom.”)

C. Stere.

Românii și războiul.

— Tot Români în fruntea războiului și împotriva Turcilor! —

Ce plină de duioșie e soarta asta amară a neamului nostru românesc, împărțit în atâtea țări și împărțit! Iacă și acum, când stă să izbucnească focul în întreg Balcanul, tot Români vor fi cei dintâi, cari se vor arunca în foc. Bulgarii, Sârbii, Grecii și Muntenegrii, și-au dat mâna ca să năvălească deodată asupra Turcului avan, și să înfrîngă de tot puterea de care se cutremura odată Europa întreagă, — și iată cei dintâi cari își vor deschide pieptul în ploaia gloanțelor sunt Români!

Dintre țările dela răsărit, singură România stă ca o pază a păcii la Dunăre — căci nu se poate pune alătura de țărișoarele întovărășite spre război — și totuși Români sunt cei ce vor deschide focul luptei, dacă se va face bătaie, și nu vor fi siliți să stea pe loc Bulgarii porniți și tovarășii lor.

Cum se poate una ca aceasta? Iată cum! Din hotarele Serbiei se trimite unei foi din Viena următoarea telegramă:

Semlin, 3 Oct. 1912.

„In stațiunile Piro și Nis s'au văzut gata de plecare trenuri cu soldați din regimentele de infanterie 13, 15 și 20, cum și cu artilerie și cavalerie sârbească. Trenurile erau îndreptate spre Sofia.”

Foia din Viena — „Reichspost” zice la aceasta:

Se pare deci, că e vorba de o pornire a întregii diviziuni a Timocului spre a se împreuna cu armata bulgară. Asta ar dovedi că s'au făcut și cel din urmă pas pentru a da un atac, cel dintâi, și pornirea dușmanilor Turciei se face după un plan bine statorit de mai înainte!”

Va să zică, dacă se face război — cum pare că se va și face negreșit — cel dintâi atac asupra Turcilor îl vor da Bulgarii alătura cu aceștia din diviziunea sârbească a Timocului — iar întreagă valea Timocului din Serbia, e românească! Peste 300.000 — trei sute de mii — de Români trăiesc în Țara Sârbească, și cei mai mulți, sate întregi, se află pe așa numita „Valea Timocului”, aproape de ținutul Dunării, între Bulgaria și Serbia. Și pe feciorii acestor frați ai noștri au plănuit Sârbii să-i arunce mai întâi în focul războiului pustitor!

Bietii frați! In timp de pace nu li-e iertat să-și vorbească limba, nici în școală, nici în biserică, dar când e vorba, ca Serbia să vorbească odată și ea cu tunul și cu pușca, — cu Turcii — atunci pe Români îi trimite înainte!

Dacă nu le poate lua limba, să le ioe sângele — acesta-i planul „bine statorit de mai înainte!”

Tot așa au făcut Sârbii și altădată. Când s'au bătut cu Bulgarii, — frații lor de acum — înainte cu vr'o 20 de ani, tot așa au fost aruncați Români în cel dintâi foc. Și când, la bătălia dela Slivnița, au fugit Sârbii mîncînd pămîntul, regele lor, Milan — a pus vina și rușinea pe Români noștri!

D'apoi Muscanii! In 1877, când s'au bătut cu Turcii, și au cerut ajutorul României tinere, ca să răpună pe Turcul bătrîn, tot feciorii de român au trebuit să umple șanțurile dela Plevna și Gri-vița, ca să scoată din vizuinile sale oastea lui Gazi-Osmanul. Iar cel dintâi care a sărit în șanțurile Gri-viței, a fost chiar un ardelean de ai noștri, căpitanul Grozea, generalul român de astăzi....

Iar în războiul din urmă al Muscanilor cu Japonezii, vai câți feciori ai mîndrei Basarabii au fost duși să peară pe câmpiile Manjuriei! Dacă nu i-a putut face Muscali de tot dreptcredincioasa Rusie s'a îngrijit, ca pe cât mai mulți să-i arunce în gura tunurilor dela Mueden și Port-Arthur. Intr'o singură zi 14.000 — zi: patrușprezece mii de feciori moldoveni din Basarabia au picat în șanțurile dela Mueden!

Doamne, Doamne, până când va mai fi nouă

tot soarta aceasta amară ca să luptăm tot pentru steagurile alianțelor noastre de moarte? Până când oare neamul de ostași ai mîndrului Traian își va da feciorii săi frumoși pentru biruințele celor ce-l asupresc pe el? Până când?!

(„Solia Satelor”).

Elementele românești din peninsula balcanică.

București, 2 Octomvrie.

Toate partidele politice recunosc — și conglăsuirea aceasta trebuie să ne bucure în deosebi — că față de evenimentele grave cari se prepară în Balcani, România nu va putea sta cu brațele încrucișate. Avem acolo, din toate punctele de vedere, numeroase interese de apărat și, mai presus de orice, în Turcia europeană trăiește o populație românească de a căreia soartă nu ne putem desinteresa. Politica ce suntem dator să urmărim în împrejurările de față, nu poate fi un lucru nou. Pe deasupra formelor ondulatorii ale vieții noastre interioare, se ridică interesele noastre permanente ca neam, constituind un fel de orizont peste care nu se poate trece. Avem deci și noi, în chestia balcanică, o linie de conduită care nu datează nici de azi nici de ieri, ci e veche și statornică. Toate guvernele au căutat — unele mai mult, altele mai puțin — să întretie veșnic aprinsă acolo flacăra românismului, iar țara pentru atingerea acestui țel, a făcut continue iertfe. Ori, acum când chestia a venit din nou la ordinea zilei, credem că nu va fi fără interes a reaminti oare-cari lucruri.

Așa, încă din anul 1906, dl Take Ionescu, în o lucrare a sa intitulată „Macedonia”, preciza prin cuvinte pline de patriotism, care trebuie să fie atitudinea statornică a României în chestiile ce pot atinge soarta fraților noștri din imperiul otoman. Iată ce zicea d-sa:

„Avem desigur dreptul netăgăduit de a spune cuvântul nostru în tot ce se petrece, în tot ce s'ar putea petrece deadreapta Dunării. Viața noastră istorică a fost și este legată cu cele de acolo. De soarta celor din Peninsula Balcanică nu se poate hotărî fără noi și în po-triva noastră. Din fericire, interesele noastre cele mai vii sunt pentru menținerea stărei actuale. De aceea imperiul otoman nu are și nu poate avea amici mai devotați. Dar chiar pentru menținerea stărei actuale, avem și noi dreptul să ne spunem cuvântul nostru.

„Dreptul acesta l'am avea desigur și dacă nu ar exista Arămâni și dacă și ei nu s'ar simți în conglăsuire cu noi. Existența lor însă, dragostea lor pentru noi, conștiința lor din ce în ce mai limpede de naționalitatea lor românească, transformă dreptul nostru în datorie”

Acest mod de a privi chestiunea, la care, desigur, aderează astăzi toată suflarea românească, se sprijină pe ceva real peste care nu se poate trece: pe o populație numeroasă de acelaș sânge cu noi care trăiește peste Dunăre.

Este drept că statistica locuitorilor din imperiul otoman a întimpinat întotdeauna greutăți, în mare parte din cauza unui sistem de percepere a contribuțiilor — acolo proporțional cu numărul locuitorilor din fiecare comună — ceea ce face că populația se păzește de a declara autorităților numărul exact al sufletelor din fiecare casă. Tutuș, cum foarte bine zicea d. Take Ionescu, deși „nu numai prin număr se statornicește importanța relativă a neamurilor”, noi credem că grație lucrărilor statistice făcute în ultimele timpuri de oameni destoinici de a descoperi pe Aromâni, din nefericire prea adesea confundați de străini cu Grecii și Albanezii, se poate cu siguranță stabili astăzi, că numărul lor din Turcia-europeană atinge cifra de 1.200.000 suflete.

Încă din 1863, D. Bolintineanu da această cifră ca minimală, și nu punea în ea colonia foarte puternică a Cuțo-Vlahilor cari trăiesc în Grecia proprie. Iată cum repartiza el această populație: 450 de mii în Macedonia propriu-zisă, 200.000 în Tesalia, 350.000 în Epir și Albania, 200.000 în Tracia.

Regretatul I. Nenițescu, în memorabila sa lucrare asupra Macedoniei, scoborise ceva mai

jos totalul populației române din Turcia-europeană, și zice că această populație are de sigur un milion de suflete și că în această cifră nu intră Aromânii din Grecia, cei din Serbia, din Rumelia Orientală”, cari, după cum se știe, sunt și ei foarte numeroși. Iată aci și tabelul pe care-l dă I. Nenițescu ca rezumat al cercetărilor sale, făcute la fața locului, asupra numărătoarei diferitelor triburi de Aromâni:

Arromâni-Megleni sau Mogleni	27.000
Aromâni-Epiriați	170.000
Aromâni-Voscopoleni sau Moscopoleni	149.000
Aromâni-Gramoșteni	48.000
Aromâni-Albanovlahi sau Arnău-cheni	200.000
Aromâni-Fărșeroți	210.000
Aromâni-Olimpiani	2.000
Aromâni din Seresia și pe lângă Melta	32.000
Total	868.000

Dacă acum la acest număr se adaugă și acei nenumărați de I. Nenițescu, dar despre cari am făcut mențiune mai sus, se ajunge cu siguranță la cifra dată de D. Bolintineanu.

Cam aceeaș concluziune o stabilesc și N. Popilian, un român trăit multă vreme în Macedonia, precum și d. Ion Caragiani, macedoneanul plin de erudiție și patriotism care de mai bine de un pătrar de veac ilustrează una din catedrele Universității din Iași.

Cum se vede, cu toții sunt unanimi a recunoaște că cifra Românilor din Balcani trece cu mult peste un milion. Singur onorabilul profesor dela Lipsca, Dr. Weigand, care atâția ani s'a bucurat de ceva mai mult decât simpatiile Românilor din Regat, a găsit de cuviință să coboare în mod simțitor acest număr, umflând, bine înțeles, pe acel al Slavilor. După cât se pare însă, priceperea profesorului dela Lipsca de a descoperi Slavii din Turcia era tot așa de mare, și ușurința cu care a văzut numai Greci, acolo unde nu putea fi îndoială că erau Români sau Albanezi.

Dacă noi stăruim atât asupra numărului Macedonenilor, este numai pentru că dorim să-l punem în comparație cu cifrele celorlalte populații ale Turciei Europene, lucru de cea mai mare însemnătate pentru momentul când va fi vorba să se prețuiască aspirațiile naționalităților competitorice din Peninsula. Iată și un tablou al populației Turciei-europene, pe cari îl credem exprimând realitatea:

Aromâni	1,200.000
Greci	220.000
Bulgari	1,000.000
Albanezi	1,400.000
Sârbi	175.000
Turci	1,300.000
Evrei	165.000
Tigani	40.000
Diverse naționalități	65.000
Total	5,565.000

Cam aceasta este și cifra pe care o dau mai toate tratatele de geografie. O simplă ochire asupra acestui tabel ne arată că populația românească este aproape egală cu aceea a Slavilor și a Albanezilor și cu mult superioară celei grecești.

Conchidem dar, că numărul Aromânilor privit atât în mod absolut, cât și în realitatea lui cu celelalte naționalități de acolo, dovedește o situație din cele mai îmbucurătoare pentru neamul nostru. Ei sunt mai numeroși decât ar trebui, pentru ca ochii noștri să fie veșnic ațintiți asupra lor, și pentru ca cuvântul nostru să-și găsească deplină justificare în ceasul când va trebui să-l spunem.

In aceste momente, mai mult ca ori când, sântem dator să ne amintim de cuvintele marelui patriot D. Bolintineanu care scria, în 1863, vorbind despre Români din Turcia, „că își aruncă ochii către un milion de Români risipiți în Macedonia, Tesalia, Epir și alte locuri”. „Un milion de Români”, adaugă el „este un popor, este o fărâmatură mărită din acele legiuni romane neînvinse de oameni, neînvinse nici de secole; este o idee, este geniul, este civilizația lumii vechi, doborâtă, dar nebriuită”.

Războiul balcanic.

Pacea italo-turcă. — Lupte sângeroase. — Un articol senzațional al ziarului „Bulgaria”. — Confederațiune balcanică. — Sârbii au intrat în sandjac? — Prezențunle aliaților. — Intervenția marilor Puteri.

Arad, 16 Octomvrie.

Altaieri s'au încheiat în Ouchy preliminariile păcii între Italia și Turcia, iar Vineri sau Sâmbătă pacea va fi încheiată definitiv între aceste două state beligerante.

Faptul acesta este de o mare importanță pentru ambele state: pentru Turcia deoarece nu va avea de luptat împotriva a cinci fronturi deodată, își va scoate flota din strâmtoarele Dardanelor, își va rechema soldații din Africa și-i va putea întrebuița pe cei din Asia mică împotriva dușmanilor din Europa. Pe lângă acestea Italia va plăti Turciei și o însemnată sumă de bani drept despăgubire pentru moștile statului otoman în Tripolitania. Unde mai punem că Turcia, recâștigând insulele din Marea egeică, va avea și o bază de operațiuni împotriva Greciei? Pentru Italia pacea aceasta este avantajoasă, deoarece a încheiat-o într-o vreme când Turcia se află în mare strâmtoare, apoi ea vrea să fie liberă în caz că s'ar isca o mare conflagrație europeană.

Diplomația Europei speră că încheierea acestei păci va avea o influență deprimătoare asupra celor patru state balcanice aliate, cari sperau în ajutorul Italiei. Turcia însă, liberându-se de cel mai puternic adversar, poate să adune toate forțele împotriva celor patru state balcanice cari s'au ridicat împotriva ei, și de aceea ea și-a revocat toți reprezentanții diplomați din Sofia, Atena și Belgrad. Azi sau mâine va izbucni războiul general în Balcani și atunci nu este exclusă posibilitatea ca și cei mari să-i imiteze pe cei mici. Prevăzând lucrul acesta, Franța propune o conferință generală a tuturor puterilor mari pentru ca certele și nemulțămirile să fie înlăturate. În aceste vremuri de grea primejdie singură Franța dă dovezi de sinceritate și de amicitie a păcii. N'avem însă speranță ca să-i succeadă, când știm câte poște ascunse se trezesc în fața unui eventual mare război, câte dorințe legitime și sfinte iau ființă în sufletele popoarelor subjugate.

De aceea și puterile cele mai mult interesate în Balcani, se grăbesc mai încet pentru menținerea păcii. Și acolo în pleșuvii munți ai Balcanului seibătăciile omenești n'au părache, aci o ură de rase, de confesiune și de naționalitate împing pe luptători la cele mai oribile cruzimi ce-și poate închipui mintea omenească! În asemenea momente diplomația europeană ar trebui să grăbească cu repeziune, ea însă pășește agale ca un melc! Câtă ipocrizie în adevăr diplomatică!

Pacea italo-turcă.

Roma. — Agenția Stefani anunță: **Înțelegerea prealabilă referitoare la pacea italo-turcă a fost iscălită ieri seară la orele șase.**

Lupta dela Tuzi.

Podgorița. — Ieri la amiazi, în decursul canonadei artileriei, pe când muntenegrii se

pregăteau să dea un asait decizător asupra orașului Tuzi, un ofițer turc având flamură albă s'a prezentat în tabăra muntenegreană. Moștenitorul de tron Danilo, șeful armatei muntenegrene, a primit pe ofițerul turc și a adoptat condițiunile de capitulare a garnizoanei. Mai târziu s'a prezentat în tabăra muntenegrină și o deputațiune a populației, cerând iertare. Muntenegrii au găsit în interiorul fortului mai multe tunuri, între cari 3 engleze și 2 germane, apoi 8 mitraliere, numeroși cai, 800 sațre și proviant pentru 10 zile. Garnizoana turcească era compusă din 6 batalioane de rizani. Trei batalioane au fost transportate imediat la Podgorița. După amiazi muntenegrii în sunetul muzicii militare au intrat în oraș. Populația li-a făcut o primire entuziastă.

Lupte crâncene la Berana.

Salonic. — Știrile sosite aci spun că luptele de lângă Berana au fost foarte crâncene. Cu toate atacurile crâncene ale muntenegriilor, ei n'au putut obține nici un succes dat fiind disprețul de moarte cu cari luptau trupele turcești și voluntarii albanezi și au trebuit să se retragă cu pierderi foarte însemnate.

Zona luptelor se întinde acum până în spre Bjelopolje unde s'au dat din zorii zilei lupte continue dar știrile lipsesc din acea regiune.

Manifest către populația din Macedonia.

Sofia. — Guvernul pregătește un manifest către populația din Macedonia, prin care declară că Bulgaria n'are intențiunea să cucerească ci numai să elibereze naționalitățile robite. Pentru populația turcă va păstra interesele legale cu ale celorlalte naționalități căci se conduce după considerațiuni umanitare. Manifestul se va tipări în turcește și bulgărește. Guvernul a pregătit un manifest către populația din regat, prin care se va anunța războiul.

Puterile nu admit modificări teritoriale.

Berlin. — „Norddeutsche Allgemeine Zeitung” spune că dacă nu se mai poate spera un succes al acțiunii tinzând la împedecarea războiului, marile Puteri au urmărit încă dela început ținta de a nu fi tirite în complicațiuni. Ciaranția despre aceasta o face hotărîrea lor, exprimată în comun, de a nu admite nici o modificare a statului quo teritorial.

Luptele dela Podgorița.

Podgorița. — Colonelul Vezovici a trecut frontiera între Plava și Guzinje și a cucerit casa de pază Vizitor. Muntenegrii au avut pierderi neînsemnate.

Londra. — După ce a capitulat Sipcianicul, regele Nichita s'a suit pe zidurile fortului și a arborat drapelul muntenegrin. Din partea muntenegriilor a fost omorâtă și o femeie. Această femeie și-a însoțit bărbatul până aproape de linia de foc. La Taragosa însă un șrapnel turcesc a rănit-o mortal.

Convenție turco-română.

Londra. — Corespondentul din Sofia al ziarului „Times” comunică următoarele:

— **Aflu din București că guvernul român a dat Bulgariei asigurări formale în ceea ce privește atitudinea sa neutră. Nota era concepută în termenii cei mai amicali. În cursul unei**

ultime, guvernul turc a făcut mari sforțări pentru a-și asigura concursul României, dar fără nici un rezultat.

Un articol senzațional al ziarului „Bulgaria.”

Sofia. — Oficiosul „Bulgaria” publică un articol de o extremă violență ce a făcut o adâncă impresie asupra opiniei publice, prin faptul că prin acel articol se puneă într-o lumină urită motivele de care sunt conduse puterile în intervențiile făcute pentru pace.

Când auziți, spune oficiosul bulgar, că Puterile intervin pentru pace să știți că nu fac aceasta în numele civilizației și nici conduse de considerațiuni umanitare ci numai pentru a putea apăra interesele periclităte ale bancherilor. Or, Bulgaria care luptă pentru un ideal, pentru un înalt scop cultural, umanitar și patriotic nu se poate lăsa înșelată de intervențiile acestea ce urmăresc niște scopuri exclusiv financiare. A curs prea mult sânge nevinovat pentru ca Bulgaria și aliații ei să asculte staturile nesincere ale puterilor, atunci când e vorba de cele mai mari interese ale neamului.

Válva produsă de articolul acesta a fost cu atât mai mare cu cât ziarul „Bulgaria” fiind oficios, reprezintă vederile guvernului bulgar, fără al cărui consimțământ tacit nu ar fi putut să apară asemenea violente declarații la adresa marilor Puteri.

După credința generală din articolul acesta se degajează voința fermă a guvernului bulgar de a rezolvi printr'un război chestiunea reformelor cari trebuiesc acordate naționalităților.

Știri din Turcia.

Viena. — Sultantul a trecut în revistă, în piața ministerului de război, patru regimente cari au plecat la graniță.

Constantinopol. — 120 batalioane anatoliene având efectivul de 1000 oameni pornesc cu calea ferată spre Turcia europeană. 12 trenuri vor sosi zilnic.

Alianța balcanică se preface după război în confederațiune.

Sofia. — În toate cercurile politice de aci domnește credința fermă, că având în vedere stadiul în care a ajuns situația în Balcani, războiul va fi imposibil de evitat. De altfel se asigură că toate puterile au căzut de acord în cele din urmă convenind că pacea nu se mai poate menține. Tot ceea ce se poate acum face e să se localizeze războiul numai în Balcani. Situația se poate considera ca sigură de către popoarele balcanice fiind dată insuficiența armatei turce pentru a ține piept luptei ce se va da pe patru fronturi.

Un conducător macedonean a declarat unei persoane demne de toată încrederea, că după războiul va lua stârșit actuala alianță dintre popoarele balcanice va lua forma unei puternice confederațiuni. Înțelegerea care e acum între popoarele din Balcani e de o însemnatate mult mai mare decât s'ar părea la prima vedere. Nu numai primejdia imediată și lupta împotriva unui dușman comun le fac pe acestea să-și dea mâna; — e o legătură a cărei soliditate va da în viitor roade neașteptate.

MANDAT.

Aceluia care ou prilejul cumpărării nou-tăților de toamnă și iarnă prezintă acest coupon, i-se va acorda 5% rabat din prețurile noastre solide fixate.

Filiala din Arad a magazinului de dantele din Budapesta Bulev. Andrassy nr.20

se capătă la

132-138

— palatul Fischer Eitz —

Dantele, cordele, catifele, decoruri pentru haine, mă-tăsuri, ciorapi, mănuși și orice accesorii de croitorie

Groznică masacre ale creștinilor.

Belgrad. — 830 de inși fugiți din Serbia-veche au sosit pe teritoriul sârb. Ei povestesc lucruri groznică despre torturile ne mai pomenite la cari sunt supuși creștinii din partea turcilor, de când statele balcanice au început pregătirile de război.

Un învățător și mai mulți preoți refugiați au declarat unui ziarist, că au văzut cu ochii lor cum în satul Mokrinje din districtul Veles oabeți bătrâni au fost măcelăriți ori trași în țapă.

Mulțor bărbați, tineri și bătrâni li s'au smuls barba și mustățile, cu carne cu tot. Un țaran a-nume Vojin Matic a fost tăiat în bucățele, iar acestea zvărlite cânilor. Numeroase femei au fost mai întâi siluite iar apoi mutilate groznic. Mai mulțor copii mai mici de opt ani li-s'au tăiat capetele cari au fost zvărlite peste graniță pe teritoriul sârbesc. În satul de graniță Jdanje unui bătrân i s'au scos ochii.

Opinia publică din Belgrad este exasperată până la nebunie. Toată lumea cere imediată începere a războiului.

Sârbii au intrat în Sandjag.

Constantinopol. — **Semioficial se anunță, că lângă Plevlje și Novibazar trupele turcești au trecut frontiera și că sârbii indigeni sprijină trupele sârbești. Luptele continuă. Trupele turcești luptă cu succes.**

Pretențiunile aliaților.

Nota statelor balcanice, trimisă Porții, cuprinde următoarele puncte:

1. Asigurarea autonomiei etnice a naționalităților din Turcia.

2. Naționalitățile să fie reprezentate în parlament în mod proporționat.

3. Egala îndreptățire a școalelor comunale creștine cu cele turcești.

4. Poarta să ia obligamentul că nu va tinde să schimbe caracterul etnic al provinciilor din Turcia.

5. Tinerii creștini să fie înrolați în armată în cercurile administrative unde-și au locuința.

6. Reformarea jandarmeriei pusă în vedere în vilaetele europene să se facă sub conducerea instructorilor aduși din Elveția sau Belgia.

7. Să se numească valii belgieni sau elvețieni, iar în cercurile electorale să se organizeze consilii centrale.

8. Să se institue pe lângă oficiul marelui vizir un consiliu superior, care să controleze dacă reformele puse în vedere se aplică sau nu. Consiliul acesta să fie compus pe jumătate din creștini și pe jumătate din musulmani.

Intervenția marilor Puteri.

Londona. — La Viena se crede cu siguranță, că după primele lupte decisive marile Puteri vor interveni colectiv pentru încetarea războiului. Sunt mari nădejdi, că marile Puteri vor conveni, fără excepțiune, în privința intervenției.

Moștenitorul de tron al Greciei s'a împărțit cu sf. taine.

Atena. — În capela curții regale s'a oficiat azi o slujbă dumnezeiască solemnă, la care a participat întreaga familie regală. În decursul slujbei fiii regelui s'au împărțit cu sf. taine. Regele Gheorghe și-a îmbrățișat copiii și i-a sărutat, iar aceștia s'au sărutat și ei reciproc. Regele i-a binecuvântat apoi, dorindu-le să se întoarcă victorioși de pe câmpul de luptă. Măne prinții vor pleca pe câmpul de luptă.

INFORMAȚIUNI

Arad, 16 Octomvrie 1912.

Epilogul adunării dela Odoreu. Am scris la timpul său, când cu adunările din Sătmar, despre șirul nesfârșit de vexațiuni la cari erau supuși convocatorii și oratorii acelor adunări din partea autorităților. Și e încă în amintirea tuturor pretențiunea stupidă a reprezentantului autorității la adunarea din Odoreu, care a cerut ca oratorii să-și rostească cuvântările în limba maghiară, poporului adunat. Ne aducem aminte cum s'a ridicat atunci un val de revoltă în șirurile mulțimei în contra pretorului suchiat și cum apoi acesta ca să „potolească” poporul, a trimis pe sergentul de jandarmi Acs să „facă ordine”. D. Lucaciu, când sergentul s'a apropiat de tribună, să fi strigat către el:

— *Mai domol, mai domol! Ori poate ai turbat?*

Pentru această expresie, sergentul a făcut arătare la pretură, care dând ascultare plângerii jandarmului a croit dlui Lucaciu, la pertractarea ținută alaltăeri, o amendă de 50 coroane.

Cărți aprobate. Cartea de cetire pentru clasa II, III și a IV, primară de I. F. Negrui și P. Ungureanu, ediția IV, aprobată pentru școlile primare prin înaltul ordin ministerial Nr. 127207.

† **Dr. Augustin Luran.** O telegramă din Oradea-mare ne anunță moartea vicarului episcopesc Dr. Augustin Luran întâmplată azi în Oradea-mare.

Decedatul s'a născut în 5 Decemvrie 1844 în Pete, comitatul Sătmar. A studiat filozofia și teologia în Roma, unde s'a hirotonit de preot. Pe terenul literar a apărut drepturile și cauzele bisericii catolice. Scrierile lui mai însemnate sunt: „Creștinii greco-catolic deprins în legea sa. Oradea-mare, 1878”; „Creșterea poporală”. „Manual pedagogic-didactic pentru luminații poporului, Oradea-mare, 1879.” „Dr. Iosif Pappszilágyi de Illésfalva”. „Enchiridion Juris Ecclesiae Orientalis cath. Editio secunda (1880)”. „Korszerű egyházpolitikai kérdések (Chestiuni actuale religioase-politice). „A szent Unio”. A magyar szent korona alatt álló görkath. románok védelmére (Sf. Unire. Întru apărarea românilor gr. catolici de sub sânta coroană a Ungariei). „Egyházpolitikai helyzetünk (Situația noastră eclesiastico-politică).” Mivé lett a kath. Magyarország. (Ce a devenit Ungaria cea catolică)” etc.

Odihnească în pace.

Din Șiria Statutele „Reuniunii Femeilor Române” din Șiria și jur după trăgănare de 4 ani și după neobositele stăruințe ale deputatului cercului, Dr. St. C. Pop, sunt în fine aprobate de guvern. Modul aprobării este cea mai flagrantă violare a drepturilor cetățenești, pentru că, deși statutele au fost prezentate în limba românească și numai cu traducerea textului românesc, au fost alăturate și în ungurește, totuș nu statutele românești, ci traducerea ungurească s'a aprobat cu accentuarea, că textul oficial al statutelor e cel în ungurește.

Dela Societatea „Alexi Șincal” din Gherla. Societatea bisericească-literară „Alexi-Șincal” a teologilor gr. cat. din Gherla, constituindu-se pe anul școlar 1912—13, și-a ales următorii oficiali: Președinte: Andrei Bujor; v.-președinte: Alexandru Pop N., clerici c. IV.; secretar: G. Mánzat; cassar: Augustin Bud, clerici c. III.; controlor: Alexandru Leményi, c. IV.; notar: Emanuil Pioraş cl. c. II; vicenotar: Gavrilă Peter cl. c. I; bibliotecari: Iulian Man I; Aurel Ghi-lea II, clerici c. III; arhivar: Gavrilă Bichigean cl. c. II. Ca membri în comisia cenzurătoare s'au

ales: Iulian Man, Teodor Macrea, Adrian Lupan, Vasile Pop B. cl. c. III, Traian Șimon, Aurel Coza cl. c. II, Vasile Zoicaș și Emil Lobonț, cl. anul I.

Al doilea conducător de cor la soc. Micu-Clain din Blaj. Ni se scrie din Blaj: Societatea de lectură „Inocențiu Micu-Clain” și-a mai ales încă un conducător de cor în persoana clericului Emil Ștefanuț curs II, și unul de orchestră în persoana clericului Liviu Stupinean curs III.

Deces în lumea ziaristică. În Viena a încetat din viață, în vârstă de 74 ani, d-na Amalia Szeps, care era văduva fondatorului lui „Neues Wiener Tagblatt”, mama scriitoarei Bertha Zuckerkandl, sora lui Sigmund Schlessinger, decanul presei vieneze, și rudă de aproape cu Georges Clemenceau, fostul prim-ministru francez.

Din Blaj. Societatea delectură „Inocențiu Micu Clain” a teologilor din Blaj s'a constituit în ședința din 13 Octomvrie a. c. în modul următor: Președinte: Ioan Crișan, anul IV. Vicepreședinte: Ioan Bozdog, a. III. Secretar: Emil Tatar, a. IV. Cassar: George Târnavean, a. III. Controlor: Octavian Modorcea, a. II. Arhivar: Horațiu Tit Grama, a. III. Bibliotecar: Alexandru Precup, a. II. Vicebibliotecar: Crăciun Radu, I. Notar: Petru Feneșan, a. I. Econom I: George Pataky-Vălean, a. III. Econom II: Aurel Horvath, a. I. Econom III: Iuliu Covrig, a. I. Membri în comisia literară: Pompiliu Boeriu a. IV, Leonte Opris, a. IV, Valeriu Crișan, a. III, Roman Moldovan a. III, Ioan Modrigan a. II, Ioan Pop a. II, Traian Popa a. I. Alexandru Rusu anul I.

Tehnicii români din Budapesta se sporesc din an în an în chipul cel mai îmbucurător. În anul dia urmă erau numai vr'o 20, anul acesta însă sunt deja peste cincizeci. Corpul studenților și-a ținut obicinuita seară de cunoștință a facultății lor în 24 Septemvrie st. v. (7 Oct. st. n.) alegându-și președinte pe inimosul inginer rigurozant, Iosif Radoslav. S'au discutat și la această convenire lucruri frumoase, mai cu seamă relative la dezvoltarea arăt de îmbucurătoare a cugetării românești în cadrele acestor cariere care până acum erau expusă mentalității cosmopolite, fără tendință altruiste și bogată în înclinații spre materialism. Afluența respectabilă a studenților dela gimnaziile românești se pare a fi transformat vechea mentalitate. S'au înscris mulți la mecanică, numeroși la inginerie, ba avem patru înscriși pe anul prim la arhitectură. Intr'un ceas bun!

Caz de moarte. În Sacal a repăusat D-na *Mariti Russ, n. Socaciu*, în 14 Octomvrie la ora 1 din noapte în etate de 37 ani, și 17 ani a fetei sale căsătorii. Rămășițele pământene ale defunctei au fost așezate, după ritul bisericii rom. gr. cat. în 16 Oct. în cimitirul din Sacalul de Câmpie.

Odihnească în pace!

— Văd. Iulia Bonts născ. Misits de Zamobor a răposat în 12 Oct. în vrăstă de 75 ani. În mormântarea a avut loc în 13 Oct. n. în cripta familiară din Arad. Odihnească în pace.

Sborurile aviatorilor „Ligei naționale aeriene” din România. Cetim în ziarele bucureștene: Decorul reuniunii alergărilor de cai a fost înfrumusețat Duminecă pe lângă vremea admirabilă, și de numeroasele sboruri pe cari aeroplanelle „Ligei naționale aeriene” și *faimoasa „Muscă zănutecă”* (poreclă dată monoplanului lui A. Vlaicu de către aviatorii francezi la meetingul internațional din Viena), a lui A. Vlaicu le-au efectuat continuu pe deasupra câmpului de alergări.

Încă de pe la orele 4 după amiază și-a făcut apariția dinspre aerodromul dela Băneasa biplanul Maurice Farman Nr. 2, condus de că-

Turnătorie de fer și fabrică de mașini societ. pe acții în**Oradea-Mare (Nagyvárad) Össi-ter.**

Fabrică de mașini agricole, de pluguri și de șinuri pentru căi ferate înguste; construcții de fer, lucrări de comunicație, atelier pentru reparaturi, birou tehnic. (8 91-30) TELEFON n-rul 340.

x **Cuptoarele „Coro”** reclamă puțin material de încălzit. Cuptoarele acestea precum și alte cuptoare bune și rotunde fier, se vând cu preturi ieftine la ferăria **Pálm János, Arad, piața Libertății (Szabadság-ter).** (P. 427-20).

x **A încetat! căderea părului** deluia, care întrebunțează renumitul și miraculosul balsam „Venusul” pentru păr al lui dr. Șepețianu. Balsamul acesta ajută creșterea, împiedică căderea părului și încetează total mătreata, de vânzare la **Toth Adorján, drogheria la „Venus”, Lugoj-Lugos.** Tot aci se capătă și renumita cremă „Venus”.

x **Căștig însemnat** realizează tot românul, care în caz de lipsă își cumpără pian, pianin sau armoniu din **depozitul românesc** al profesorului de muzică **Timotei Popovici** din Sibiu (Nagyszombat), **Strada Cisnădiei 7,** (vis à vis de otelul Împăratul roman), asortat cu instrumente de prima calitate din cele mai bune fabrici. Se admite și plătire în rate.

x **În sfârșit** nu mai pricinuieste multă bătaie de cap că de unde se poate cumpăra mai ieftin obiecte de sticlă, porțelan și obiecte de decor, deoarece atât acestea cât și cadouri ocazionale precum și candelabre pentru lumină electrică se pot cumpăra mai ieftin în **prăvălia specială de sticlărie a lui Fischer Mór, Arad, bulev. Andrássy nr. 20.** Asortiment bogat de cadre ieftine. Telefon nr. 568.

x **Németh și Király,** eroitorie pentru domni Cluj, str. Kötő 5, anunță on. public român din loc și împrejurime, că au sosit ștofe indigene și străine, pentru sezonul de toamnă și iarnă. Pardesii, paltoane se prețesc pe lângă prețuri acomodate, conform modei. Ruzăm on. public pentru sprijinirea și mai departe.

Ultima oră

Spre Scutari!

Podgorița. — Muntenegrenii au cucerit fortul Runs, ultimul punct între Tuzi și Scutari 62 ofițeri turci între cari și comandantul orașului Tuzi, precum și 200 soldați turci au fost făcuți prizonieri. Regele Nichita a ordonat să i se prezinte comandantul orașului Tuzi, Mizebey Ali bey, pe care l-a felicitat apoi cu căldură pentru apărarea eroică dovedită în lupta dela Tuzi.

Scutari a capitulat?

Constantinopol. — Știri sosite la Poartă anunță că trupele turcești au predat muntenegrenilor orașul Scutari. Căderea orașului Scutari a pricinuit mare consternație și depresiune. Știrea aceasta nu e confirmată încă.

Rechemarea ambasadorilor turci din statele balcanice.

Constantinopol. — În sensul hotărârii consiliului de miniștri toți ambasadorii turci din statele balcanice au fost rechemate. Această rechemare însemnează declararea războiului.

Rechemarea consulului sârb dela Salonie.

Salonic. — *Consulul sârb a dat jos emblema sârbească de pe palatul consular și imediat a plecat la Belgrad.*

ORONIA SOCIALA

Mulțămită publică.

Pentru zidirea sfintei mănăstiri dela „Izvorul Miron” au mai intrat la subsemnatul până astăzi următoarele daruri benevole și anume: Dela Ilustritatea Sa Domnul Antoniu Mocsonyi de Foen 100 cor., Cuvioșia Sa ieromonahul Marie Gusca cu a doua colecție 100 cor., Dr. Iosif Popoviciu profesor din Ciciova 58 cor. 80 fil., din porohia Cutina s'au colectat prin preotul George Auranu 14 cor. 04 fil., din Bulzesci de Jos prin preotul Ioan Stanila 4 cor.; din Crișcior prin preotul Ioan Perian 6 cor.; din Ohabaforgaci prin preotul George Magher 8 cor. 20 fil., din Balșa prin preotul Nicolae Todea 24 cor., din Unip s'au colectat prin preotul Iuliu Crainic la banchetul dat cu ocaziunea sfințirii bisericăi de acolo 15 cor. 82 fil., mult stimatul domn Dr. Alex. Crăciunescu dela 6 oaspeți din Băile Herculane 80 cor.

Primească marimimoșii donatori pe aceasta cale cele mai călduroase mulțumiri pentru acest nobil sprijin. — Făget la 25 Septembrie 1912. Sebastian Olariu protopresbiter.

SPORT.

* **Simptome îmbucurătoare.** Un student român, care studiază la gimnaziul din Brașov, a scos de sub tipar o carte cuprinzând în românește regulile boxului englezo-american. În nižuțele de infiripare a unei vieți sportive la noi, îi dăm o deosebită importanță acestui fenomen, mai cu seamă pentru faptul că ne vine tocmai deacolo de unde îl așteptasem. Cei mai tineri dintre tineri au fost aceia cari au pus în picioare sporturile tuturor națiunilor, au creat în jurul lor grupe devotate în această materie, s'au antrenat în mod diligent și și-au admirat reciproc rezultatele, emulând unii cu alții în flexibilitatea și elasticitatea corpurilor. Cu atât mai mult remarcăm și acest fenomen întrucât el este încă o probă că mișcarea sportivă se întărește, ba chiar deodată pornește din mai multe puncte culturale propaganda pentru inaugurarea sportului românesc.

* **Damele svedeze.** La olimpiada din Stockholm a produs o adâncă impresie asupra lumii sportive adunate acolo, producțiile sportive ale damelor svedeze. Pășind pe prundul impozantei arene, dânsurile au arătat prestațiuni nu numai pentru ochii privitorilor, ci astfel de teme, a căror valoare sportivă se va arăta cu atât mai mult de aici înainte. Anume damele svedeze au pornit o propagandă largă pentru pasiunile sportive și în decurs de un an au înființat în întreaga țară mai multe cluburi de foot-bal și de atletică. Aceste cluburi au ținut acum Duminecă un concurs public în care au participat numai concurențe din cluburile feminine. S'au ținut alergări la 100, la 400, la 1500 metri, la 5 mile engleze (1 milă e 1600 metri) și au bătut recorduri de timp apreciabile și valoroase. Tipul femeii svedeze — la statură scunde, dar robuste — va aduce deci cele dintâi rezultate pe terenul sportiv ce se desvoaltă cu pași repezi la popoarele moderne din apus.

* **Nemții îi bat pe Unguri.** E îndeobște cunoscută îngâmfarea compatrioților noștri cu care desprețuiesc sportul statelor din jurul lor, admirând însă și înălțând până la al zecelea cer sportul jidano-maghiar din Ungaria. În timpul din urmă însă au trebuit să înregistreze vre-o câteva dintre cele mai caracteristice eșecuri. Iată aci vre-o câteva! M. T. C., una dintre cele mai bune echipe de foot-ball a ungarilor, care e poreclită de altcum, grupare jidovească, a fost la Praga unde a luat lupta cu echipa boemă de acolo D. F. C. și în contra prorocirilor optimiste ale ziarelor jidovite din Budapesta, a trebuit să mănșe o bătaie strașnică în raport de 6:1. O altă echipă din Budapesta B. A. K. a fost acum Duminecă la Viena unde s'a măsurat cu echipa atleticianilor vienezi W. A. Cl. Infrângerea astora este și mai desăvârșită, întrucât rezultatul este în raport

de 5:0 în favorul vienezilor. În trecut fie zis că B. A. K. este la locul al treilea în campionatul de foot-ball al Budapestei. Mai caracteristică este însă învingerea tehnicului Mickler dela politehnica din Charlottenburg în cursa de 1000 de metri pe care o câștigase ușor cu vre-o 10 metri față de șampionul Ungariei pe această distanță. Ziarele din Budapesta începuseră a înșira nu știu pentru a câta oară, calitățile șampionului lor Palotai și spuneau că neamtu are să fie obosit de călătoria dela Berlin până la Budapesta deci o învingere pe cât de splendidă pe atât de ușoară. În această credință se adunase o imenzitate de spectatori, ba Palotai a pus șampionatul său la dispoziția învingătorului, cursa s'a început aducând învingerea categorică a neamțului Mickler. Prestațiunea aceasta a mai adus și un nou record: Mickler a făcut distanța aceasta în 2 minute și 33 secunde, ceea ce n'a putut ajunge încă nici unul de aici. Aceasta este o iuteală de 24 kilometri pe oră. Iată aceasta este icoana adevărată a multor stări de aici: Ungurii, ei între ei făloși și lăudăroși, iar când ajung să fie bătuti înghit una, creștează scurt la ziar și scrâșnind din dinți, constată cu toții că faptul acesta n'are importanță. Ei dar de urma o învingere, atunci țin-te la aprecieri și laude fără cadre și fără sfârșit.

* **Guvernul spesează.** Pentru olimpiada din Stockholm a spesat guvernul Ungariei 48,000 coroane. În anul 1912 pentru scopuri sportive s'a luat în preliminarul guvernului suma respectabilă de 146.000 coroane. Bineînțeles că aproape toți acești bani s'au dus pe lux și paradă, sportul adevărat nu cere sume atât de horende, ci numai perseveranță și iscusință. Celelalte vin toate dela sine.

* **Stimă erollor Kohlemainen.** Poate cei mai sârbătoriți la olimpiada din Stockholm au fost frații Kohlemainen, fii ai poporului finlandez supus acum domniei rusești. Plecând ei în America pentru ca să continue glorioasa lor carieră, au lăsat-o acasă pe mama lor văduvă în singurătatea unei vieți modeste. Inventivii americani s'au gândit însă la dânsa și au aranjat un meeting athletic cu participarea fraților Kohlemainen, al cărui venit curat era destinat să fie trimis văduvei Kohlemainen. Meetingul s'a ținut participând un public imens și strângându-se un venit curat de 5664 dolari (vr'o 28.000 cor.) cari au fost trimiși la destinație.

— Tot în această înșiruire de idei am putea aminti jubileul foot-balistului englez Huxley, căruia publicul i-a donat o avere întreagă, când și-a serbat jubileul de 10 ani, de când începuse să cultiveze pasionatul joc de foot-ball.

V.

PAGINI RASLEȚE.

Duhovnicul inimilor.

De T. Ilicscu Brădețel.

Am citit cu o adâncă evlavie, această lăconică și mișcătoare știre. Două doamne tinere și sentimentale au depus prinusul inimilor lor, amantului increzător, duios și sensual al întregului sex frumos, care a fost Maupassant. O recunoștință ca aceasta, și una poate chiar mai mare, a avut-o el fiind încă în viață. Astfel în nuvela „Gladys Harvey” de Paul Bourget, este vorba de o lucrătoare tânără, pe care cetirea unui roman al scriitorului Jacques Molan a entuziasmat-o într'atât, încât moare aproape de dorul de a cunoaște pe autorul volumului. Își pune în gând să stringă centimă cu centimă, franc lângă franc, pentru ca să-și adune banii cu cari să-și poată face o toaletă destul de elegantă, pentru a putea vizita pe Jacques Molan cu oarecare șansă de a-i plăcea. I-a citit biografia și știe că nu e însurat. Prin minuni de economie ea își alunge țelul în zece luni, e îmbrăcată ca o cucoană și pornește spre casa lui dela țară.

Trage clopotul. Nu e acasă, a plecat cu un prieten la Paris. La întrebarea ei, dacă se mai întoarce astăzi, grădinarul îi răspunde: „Să în-

NAGY JENÓ,
specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ-KOLOZSVÁR
(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)
Pune dinți și cu plătire în rate, pe lângă
garanță de zece ani. (97-120)

treb pe cocoana”. Și ea zărește în casă o femeie sveită, frumoasă, blondă. Vederea aceasta o lovește ca un trăsnet. Deodată i se deschid ochii: trăiește cu o amantă.

Desperată se întoarce la Paris, unde cade în curând până la rangul unei cocote. Istoria aceasta e adevărată, i s'a întâmplat lui Jacques Molan care nu e altul decât Maupassant, și care la rîndul lui a povestit-o lui Bourget.*)

Cauza acestei iubiri, pe care a găsit-o la cititorii lui, se datoroște acelei sincerități dure-roase ce se cuprinde în opera lui. Visător melancolic cum era, a trăit numai cu iubirea eroinei lui, cari îl distrau și-i imprăștiau pentru o clipă gândurile negre ce-l frământau necontenit. Resortul vieții, care e iubirea, și care ține ființa omenească în mrejele ei, atîta timp cât are o inimă și un suflet simțitor, am văzut-o variind după mediul și psihologia personajilor. Această inimă omenească a privit-o la microscop, astfel că a putut vedea toate tainele ce se ascund în cutele ei umbrase. Acele puteri nepotolite și isbucitoare, patimile nefîrîmate, cari domină în epoca de exuberanță tinerescă, când gusti din farmecul plăcerilor și când viața-ți pare o eternitate, el ni le-a arătat ca niște narcotice trecătoare, ce te adorm un moment în drumul zădărnice și chinuitor al vieții. A fost compătimitorul nenorocțiilor în iubire, atunci când ne arată suferințele unei femei cinstite din „Une Vie”, din cauza aceluși soț, de o natură rea, brutală, mică de suflet și desfrînată. Precum și a ființelor romantice, cum e pictorul Oliver, sau artista R. care ca o protestare contra naturii nemiloase, ce a pierdut impresiunea simțurilor, a păstrat inima tînără și iubitoare, întocmai ca acei pomi roditori dar bătrîni de ani, cari dacă sunt lipsiți de fertilitate, ei totuș se îmbracă cu frunzișul verde și tineresc.

Dragostea cu toate desfătările ei, este un vis frumos, dînd vieții o podoabă plăcută spre a ne ascunde monotonia ei, întocmai ca fulgii cei albi de zăpadă cari cu toate că se pierd în aerul diafan, dau însă atmosferei pentru câteva clipe un decorație splendid, pîrînd că se coboară odată cu ei o parte din bunătatea divină asupra muritorilor nefericiți. Din scrierile lui transpiră acel aer de melancolie dureroasă rezultantă a bucuriilor pe cari le-ai simțit un moment, și cari ai voi să nu te mai părăsească, dar n'apuci să te gîndești mai mult, căci ea să nu devii pretențios, ele dispar nesimțit, ca acei nori călători ce se pierd pe bolta cerească. În drumul spinos al vieții, ai nevede de un razim sufletesc, fie acest razim momentan, fie de domeniul amintirii, în care să găsești o mîngăiere imaginativă, la care să-ți încălzești sufletul tău deprimat în tovărășia căruia el să se simtă fericit, și acest razim e iubirea, căci altul mai consolator nu poate fi. Această idee e conținutul acelei povestiri sentimentale „Apele Primăverii” de Turgenieff, când eroul Sanin numai o singură dată a simțit că trăiește, și numai acea clipă a trăit, când a iubit. Scumpă clipă, pe care n'a mai revăsit-o.

Citind pe Maupassant ești subjugat de farmecul acțiunii, dar ca tot ce trece și se uită, din această aromă plăcută a iubirii nerămânădu-ți decât amintirea unui bun pierdut și negăsit, o lege a naturii făcînd ca toți să interpretăm aceeaș comedie, cu variații de mediu și împrejurări ca să ne dea impresia originalității. Dar dacă noi am fi lipsiți de sentimentul irațional, și ne-am folosi de judecata rece, am constata că omu-i o mașină a cărei funcționare în termeni anumiți, a fost regulată de mai înainte. Cît de sugestive, în această privință, sunt aceste versuri de liricul Heine, traduse de dnul Iacobescu:

Duduia sta la mare,
Mișcată, cu ochiul dus
Și plin de înlăcrămare —
Privea un trist apus.

Duduie, fii voioasă!
I-o veche comedie:
Ici pieri 'n zarea joasă —
Ca dincolo să 'nvie.

De aceea Maupassant privește cu surîsul îngăduitor și ironic iubirea, căci știe că ea-i o se-

minimeră necesară, și nu-i atît de negru la judecată ca Zola, care vede în ea, numai izvor de nenorociri.

Cele două doamne tinere și sentimentale, când au depus acele flori frumoase, au depus și o parte din inima lor, căci nu toți muritorii știu să citească în niște inimi delicate, dar venind la Maupassant au știut că el le va înțelege, le va stima și le va iubi. Sufereau de indiferența iubitului rece și nepăsător la iubirea lor, care cel puțin dacă durează un timp efemer, voiește să se bucure de această primăvară a vieții lor, când răspîndește ca și o floare destul parfum în jurul ei, pentru ca în iarna vieții să se încălzească la amintirea parfumului trecut și imprăștiat în umdele viorii ale atmosferei. Dar nu ori ce muritor are mirosul fin, — unii au chiar o trocnă, — ca să simtă parfumul florii, și floarea necunoscîndu-i boala, suferă de indiferența posesorului, și în marea-i disperare își mărturisește durerea unei vecine, care suferind și ea de acelaș chin, într-o isbucnire sinceră se îmbrățișează și se consoală într'un plîns sfîșietor, închiugîndu-și cu petalele, în semn de protestare, staminele adorante, al căror miros n'a putut fi perceput de un muritor inodor.

Dar ele voiesc să-și mărturisească durerea lor unui șef recunoscut de majoritatea florilor îmbălsămate, și atunci se duc la duhovnicul inimilor Maupassant, unde să-și verse amarul suferințelor, căci el le apreciază cel mai mult parfumul lor îmbătător.

Dar el nu era acasă, ci numai un portret al lui. Atunci ele s'au adresat portretului, înconjurîndu-i figura cu parfumul lor, și i-au povestit calvarul îndurat de atîta timp. Și privindu-l în ochii aceia limpezi, adânci și plini de misterul nopților, au observat că ei se turbură, ca la simțirea unei suferințe sufletești. Erau mulțumite căci durerea lor fusese înțeleasă...

Turcii fac pelerinaj la Meca, Creștinii la Ierusalim. Dragostea să-și trimită pelerini la Pére Lachaise, să întrebe de Maupassant, și să nu se supere dacă nu le va răspunde prin vorbe, căci el vorbește mai bine sufletelor.

Da le este prea departe, să se adreseze Operei lui.

Bibliografie.

Au apărut:

„Lucașfăru”, (rev. Sibiu) No. 29 cu următorul cuprins: Dr. I. Lupas: Gheorghe Barișiu și „Asociațiunea”; — Octavian Goga: Din umbra zidurilor: Ziua, Mama, Cinquecento (poezii); — I. Chiru-Nanov: Tăuun; — Dr. G. Oprean: Invățătoria română din Sălajiu; — A. N.: Din viață (poezie); — Maria Cuntan: Cîntece (poezie); — I. Agârbiceanu: Locuri vacante; — Din Gesuudbrunnen: Cugetări; — I. Agârbiceanu: Povestea unei vieți; — Dări de seamă; — D. Tomescu: Ch. Lalo: Introduction à l'Esthétique. Cronică. Ilustrații.

„Ramuri” (revistă literară bilunară în Craiova) No. 14 cu următorul cuprins: D. Tomescu: Clarificarea unei epoci literare; — G. Rotică: Aveam în ziua ceaia (poezie); — I. Dragu: Semnul întrebării; — Ion Sân-Giorgiu: Cîntec (poezie); — Mihail Eminescu: Alexandru Lăpușneanu; — I. Rebreanu: Cinema; — I. Stătescu Naia: Romanță (poezie); — C. S. Făgetel: Revistele noastre după vacanță; — A. C. Calotescu-Neicu: Crucea Dragostei; — I. M. Marinescu: Sihastrul (poezie); — D. Tomescu: Rolul social al Studentimei; — I. N. Părvulescu: Poveste (poezie); — Liviu Marian: Artiști și critici (traducere); Cronică.

Noua Revistă Română. Director: C. Rădulescu-Motru, cu următorul cuprins: Noutăți: De vorbă cu d. Gheșoff, primul-ministru al Bulgariei. — Concentrarea conservatoare. Culturale: Ioan Kalinderu: Filosofia la Academia Română. Sociale: Dr. I. Duscian: Concediile dlor miniștri. Literară: Dinu Conta: Amurg (versuri). Emil Isac: Femea cea vicleană și călugărul curat. — Unui nou născut, Castor & Pollux: Neleguire (versuri). Ieronim Laurian: Din Heine (versuri). D. Iacobescu: Excelsior (versuri după Longfellov). Cronică literară: Ion Trivale: „Între viață și moarte” de N. Pora. — „Spre Cetatea Zorilor” de M. Cruceanu. Cronică teatrală:

Lazăr Cosma: „Cumpăna” de Ludovic Danș. — „Concertul” de Herman Bahr. — „Imconjurul” de Henri Bernstein. Discuții: Pană Popescu: Reclamă pedagogică. Însemnări: O geografie socială a României. — Regele Muntenegrului. — Școli literare. — Ce cetesc studenții francezi și germani. — Revista revistelor: Revista Științifică „V. Adamachi”. — Revista Infanteriei. — La Revue du mois. — Ungarische Rundschau. — Zeitschrift für paedagogische Psychologie. — Archiv für paedagogik. — Psychologische Arbeiten. — Memento.

Ramuri Nr. 14 revistă ilterară bilunară cu următorul sumar: D. Tomescu. — Clarificarea unei epoci literare. G. Rotică: Aveam în ziua ceaia (poezie). I. Dragu: Semnul întrebării. Ioan Sân-Giorgiu: Cîntec (poezie). Mihail Eminescu: Alexandru Lăpușneanu (fragment). L. Rebreanu: Cinema. I. Stătescu-Naia: Romanță (poezie). C. S. Făgetel: Revistele noastre după vacanță. A. C. Calotescu-Neicu: Crucea dragostei. I. M. Marinescu: Sihastrul (poezie). D. Tomescu: Rolul social al studentimii. I. N. Părvulescu: Poveste (poezie). Liviu Marian: Artiști și critici (traducere). Cronică.

„Institutul pedagogic gr.-or. rom. din Arad”. De Dr. Teodor Botiș și Dr. Avram Sădean, profesori.

M. Sadoveanu: Bordeenii și alte povestiri. Prețul 2 cor.

De vânzare la „Librăria Tribuna” din Arad.

POȘTA REDACȚIEI

„Din episcopia Gherlei”. Despre cele ce no raportezi am mai publicat știri. Acum e prea de tot întîrziatul raportul — după o lună și jumătate! — Regretăm că ai venit așa de tîrziu.

„Adevăratul grînter”. S'a publicat deja un raport tot atît de amănunțit. Nu mai putem reveni.

G. Di Goldiș se întoarce dela Sibiu abia cătră sfîrșitul săptămînei viitoare. Pînă atunci nu puteți primi nici un răspuns. Mai scrieți, ca să nu uităm.

Dr. I. M. Ajud. Primit. În numărul de mîna.

C. L. Într'un număr apropiat. Mai trebuie să așteptăm și alte lămuriri, căci noi am fost de perfectă bunăcredință ca în toate chestiunile și ne facem datoria chiar și cînd ne doare.

POȘTA ADMINISTRATIEI

Basil Almășan, Alba-Iulia. Am primit 14 cor. abonament pînă la finea anului 1912.

Octavian Comsa, Lugos. În 5 Septembrie am primit 7 cor. abonament pe lunile Sept. Oct. și Noembrie a. r. Genie Fassie, Orade. Abonamentul d-v. e plătit pînă la finea anului 1912.

Dr. Lucian Borcia, Sibiu. Abonamentul d-v. e plătit pînă la 1 Aprilie 1913.

Ioan Coșariu, Tolvadia. Am rectificat greșala. Abonamentul d-v. e plătit pînă la finea anului 1912.

Trifon Ardelean, inv. Bani trimiși so vor confirma pe calea publicității după ce vor intra mai mulți. Aceasta pentru donatori.

A V I Z !

Aducem la cunoștință că în zilele aceste vom sista expedarea foii la adresa acelor abonați cari n'au plătit abonamentul înainte. Rugăm deci cu insistență pe restanțieri să grăbească cu achitarea datoriei lor.

Administrația ziarului „Românul”.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Pianuri excelente, pianine și harmoniu

cu prețuri ieftine se vînd la

FARKASHÁZI și BIRO magazin de piano
BUDAPESTA, Váci-körut nr. 12.

Condițiuni favorabile de plătire. Schimburi de piano vechi
[E 369—20]

*) Din Georges Brand.

Caut un scriitor

cu practică bună în cancelaria mea pe lângă condițiuni favorabile. Postul e a se ocupa în 1 Novembre. Carii știu scrie cu mașina sunt preferiți; A se adresa direct Dlui

Dr. Lucian Georgevici,
advocat,
Temesrékás.

(Ge 498—6)

De inchiriat o tipografie

românească, foarte modern instalată, cu literă nouă, variată și modernă, cu trei mașini și motor electric.

Doritorii se vor adresa D-lui Dr. I. Clordaș avocat în Beiuș (Belényes) Bihar m.

Aviz.

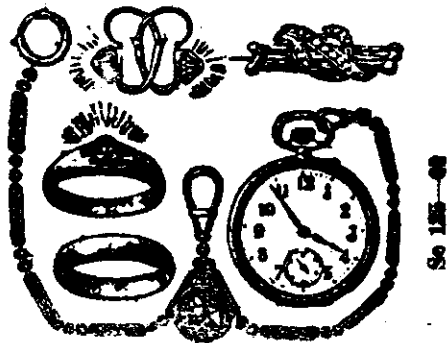
Am onoare a aduce la cunoștința on. dame din Arad și provincie, că mi-au sosit noutățile de pălării de toamnă și iarnă, pe care le vând cu prețuri foarte ieftine. Magazin permanent de pălării de doliu. Execut totfelul de transformări de pălării, în timp scurt, cu prețuri foarte ieftine.

Roagă binevoitorul sprijin:

Amtmann M.
Arad, str. Zrinyi.

A 898—10)

A. Slepák, giuvaergiu și
ceasornicar
Marosvásárhely, Széchenyi-tér 43. sz.

Mare asortiment în ceasuri de buzunar de aur, argint și nickel, în ceasuri de părete. Giuvaergice fine, cu Brillante, obiecte de lux în argint și articole opace. În atelierul meu se reparază ca nouă, lucrurile vechi, anume giuvaergice și ceasuri, pe lângă garanță. Prețuri solide! — Serviciu prompt!

Manuale folosite și noi

pentru toate institutele de învățământ precum și hârtie și recvizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria Pihler Sándor, Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1. (Pi 307—100)

(Ba 116—280)

Gustați

Berea **SLEPING-car**
din fabrica „Bragadiru”.

Volți să faceți economie de bani la comenziile de haine? Dacă da, atunci să vă comandați haine la atelierul de croitorie pentru domni a lui

Ilie Niculescu
LUCOJ, strada Timișorii n-rul 28.

Unde se pregătesc cele mai moderne haine, pardesiuri, paltoane, cu prețuri moderate.

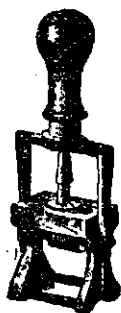
CAROL ORENDI junior,
orologier și aurar.
ATELIER DE REPARAT OROLOGE ȘI BIJUTERII
NAGYVÁRAD, Rimanoczi (áldós) utca 4.

Reparaturi speciale de orologe și bijuterii, pe lângă garanță. Atelier provăzut cu cele mai moderne mașini. Ține în depozit toate părțile constitutive existente de orologe. Asigurarea orologelor și a sticlelor dela orologe contra spargerii. Reparaturi de orologe de precizie. Prețuri ieftine. Lucrare excelentă.

A. R. FELD

fabrică de ștampile de gumă
Sibiu-Nagyszabon str. Elisabeta 10.

Execută ștampile de gumă și aramă, sigluri, șabloane, firme vărsate și gravate, pre-nm și orice lucrări în această branșă.

CORNEL TUNNER

(Tu 80—25) industrie de marmoră și granit în
Timișoara-Fabric, Andrassy-ut 22. - Timișoara-Iosefin, Hunyadi-u. 4.

Fillala: Vârșeț, str. Deák Ferencz nrul 9.

Își recomandă magazinul său bogat asortat cu

**pietrii monumentale
table de marmoră,**

statui, etc. fabricație proprie în executare de gust frumos și preț moderat.

Având un magazin bogat, oferă cea mai ieftină și cea mai bună concurență.

Plugul „JURENAK”

brevetat

mecanism simplu,
întrebuințare ușoară,
regulare ușoară,
cu aproape 50% ară mai mult,
” ” 30% reclamă mai puțină putere,
este cel mai perfect și este plugul viitorului,

Catalog de prețuri trimite cu plăcere:

„Jurenák” szab. ekegyár részvénytárs. Marosvásárhely.

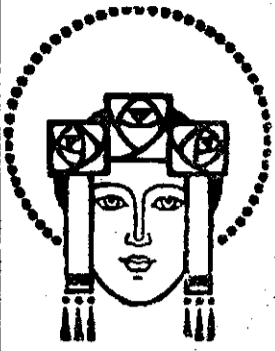
P. T.

Am onoare a aduce la cunoștința on. publică din loc și provincie, că după o lungă călătorie de studii în Viena în institutul de artă KOZEL, fotograf de curte

ATELIERUL FOTOGRAFIC

din **MEDIAȘ**, bulev. Pieței nr. 14—15, l-am aranjat conform cerințelor moderne, cu cele mai noi aparate fotografice; totodată mi-am angajat și un conducător expert pentru atelier. În urma acestora sunt în plăcuta pozițiune a sat sfăce tuturor pretențiilor onor. public. — Rugând binevoitorul sprijin al on. public sunt.

Cu deosebită stimă:

IDA GUGGENBERGER.**ATENȚIUNE!**

Aduc la cunoștința on. public și a on. mei clienți, că în

atelierul meu de croitorie
din **ARAD**, str. Hunyadi, nr. 3.

primesc spre executare totfelul de haine, uniforme pentru preoți, ofițeri și voluntari, precum și librete. Execuție elegantă, croiu moderu. Experiențele îndelungate câștigate ca croitor la cele mai de seamă firme, precum și la firmele **LEO FRANK** și **LUDOVIC TOTI** de **INOKAI** sunt o dovadă, că voi putea să satisfac tuturor pretențiilor celor mai delicate.

Rugă binevoitorul sprijin:

Windt Iános,
croitor pentru bărbați.

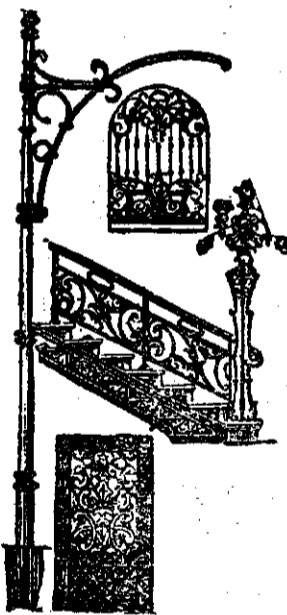
Vi 377—10

Urmasul lui **GROSZ FRIGYES OLÁSZ ANDRÁS**
LĂCĂTUSER PT. ZIDIRI ȘI PT. LUCRĂRI DE-ARTĂ
ALBA-JULIA (Gyulafehérvár) V., str. Széchenyi nr. 7.

Execut tot felul de lucrări în bransa mea, și anume: aranjamente pentru zidiri, porti de fier, gratii, grilajuri pentru morminte, lucrări de lăcătușerie, acoperise de sticlă, reparări de mașini, zidiri pentru încălzit și cuptoare de fert, precum și reparări, obiecte de lux, etc. etc., cu prețurile cele mai convenabile și serviciu prompt.

Rog binevoitorul sprijin al on. public.

Cu stimă: (0 183—80)

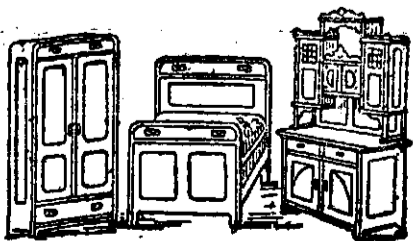
Olasz András**Mobile** în toate stilurile * **moderne**
cea mai solidă executare

pe lângă garanță recomandă

EMIL PETRUȚIU

— fabrică de mobile —

— Telefon nr. 47 cu legătură în întreg comitatul. —

SIBIU

Salzgasse n-rul 37.

Expoziție de mobilă zilnic deschisă, fără silă de cumpărare.

P 184—60

Nou atelier de croitorie pentru domni.

Aduc la cunoștința on. cunoscuți și a onor. public, că am deschis

O croitorie modernă pentru domni

în **plaza Thököly nr. 2.** (Casa Tabakovics). Pe baza experiențelor câștigate la diferite firme cunoscute din loc, sunt în plăcuta pozițiune să pot satisface tuturor pretențiilor celor mai delicate ale on. mei mușterii.

Cu mustre fine de toamnă servesc cu plăcere.

Rog binevoitorul sprijin:

Baranyi Ferencz,

croitor pentru domni.

[Ba 405—10]

Cel mai mare magazin de blănărie

DUDÁS SÁNDOR Kolozsvár Unio-u. 12.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul său asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie, manșoane, boare, căciuli pentru domni și doamne, uit ma modă și lucrute cu gust. Prețuri ieftine. Primește ori e lucrări de blănărie pentru prifacere, căptu re, căptușirea și colliarea mantalelor. Se viciu prumpt și conștiințios. Numai marfă bună și execuție de I-ul rang. (Du 320—)

Nou salon de modă pentru dame.

Am onoare a aduce la cunoștința st. dame din Arad și provincie, că am deschis în **Arad, str. Deák Ferencz, nr. 8.**

un salon de modă englezască și franceză

conform celor mai delicate pretențiuni. Experiențele de mai mulți ani câștigate în Paris și Londra sunt o garanție pentru executarea celor mai elegante toalete și costume. Modelele mele aduse din Paris sunt dintre cele mai excelente. Se pot comanda mustre de croiu după revista de modă.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public, sunt

Cu stimă:

Lamersdorf Zs.

On parle frança s Si parla italiano.

(La 331—10)

Totfelul de
mobile de fer și
aramă, matrațe,

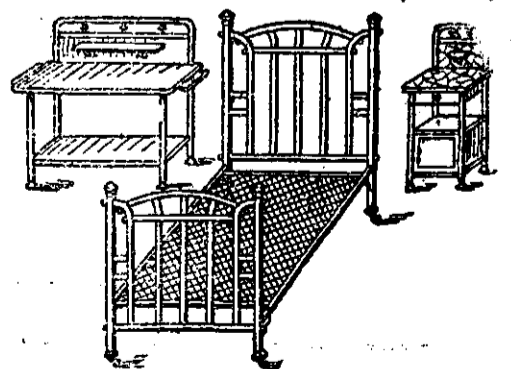
se vând cu prețuri favorabile la

CZELL și FRANCK

fabrică de mobile de fer, aramă și bănci pentru școale

BRAȘOV.

Catalog de prețuri în limba maghiară și germană, se trimite gratis.

(Ce 260—)

PORTLANIT

veritabile de Zimony **ardesie de asbest** cel mai bun material al timpului de față pentru acoperirea caselor. Pentru durabilitate garanță de 50 ani. Uunicul loc de vindere

la fabrica de mobile de lemn alui

Ludovic Fülöp,

(Fă 191-15) **ARAD, Hajó utoza 1.**

Telefon 75.

(Fu 191-15)

Prospecte gratuit.

NUMAI ÎN SALONUL DE MODE GEORGE RUMMEL

SIBIU, HONTERUSGASSE Nr. 5
se execută costumele cele mai bune și strict englezești, precum și alte haine. Pune la dispoziția stim. dame cele mai nouă și clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8-10 zile. — La damele din provincie iau probe în 6 ore de două ori. Haine de doliu le execut în 12 ore. — Convingerea e siguranța cea mai bună! — Rugând sprijin

(Ru 66-30)

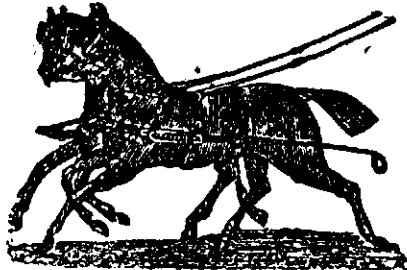
Cu stimă:
GEORGE RUMMEL

Atelier de curelărie,
șelărie și coferărie:

Orendt G. & Feiri W.

(odinoară Societatea curelarilor)

Sibiu—Nagyszeben,
Heltauerg. Str. Cisnădiei 45.

Magazin bogat în articole pentru cărotat, călărit, vânat, sport și volaj, poclăzi și procovături, portmonee și bretele solide și alte articole de galanterie, cu prețuri foarte moderate. Depozit permanent în curele de mașini, curele de cusut și legat, Sky (vârzobi). — Recomandă pe urmă cei mai buni jamperi de piele fabricație proprie, pentru civili și militari, cari stau strins lipite pe picior. — Reparările se execută prompt. Mare deposit de hamuri pentru cal dela soierile cele mai ieftine până la cele mai fine, coperitoare (țoluri) de cal și cofere de călătorie. — Comandele se efectuează conștiințios.

Comandele cu poșta conștiințios și punctual.

Premiat cu medalia de aur.

Fondat: 1867.

EMERICH BOKODY și FIUL

Atelier de colorat și fabrică de curățire pe cale chimică
SIBIU—NAGYSZEBEN strada Sag nr. 32.

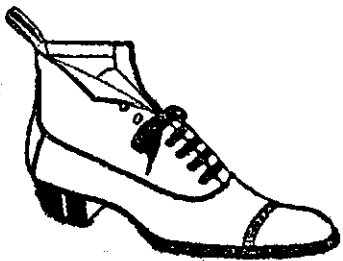
Recomandă colorarea și curățirea pe cale chimică a hainelor de dame și bărbați, perdelelor, lucrurilor brodate și de mână etc. în bucate gata sau desfăcute deolaltă, pe lângă o executare conștiințioasă și recunoscută de solidă.

Am introdus: desinfectarea și curățirea penelor, la caz de urgență în timp de 12 ore.

(Bo 92-30)

Haineda doliu se execută cât se poate de repede.

Noutăți de ghete de toamnă.

Ghete de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special **WEINBERGER JANOS**

Ve 347-156 magazin de ghete

ARAD

TIMIȘOARA

bulev. Andrassy nr. 20

(Temesvár) Cetate-Bolváros, Hunyadi-u. nr. 10.

Dacă comandați ceva

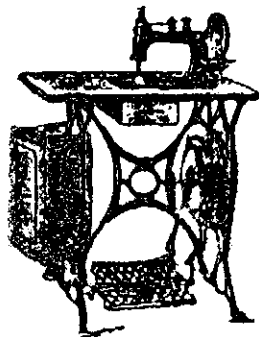
ori cereți prospecte dela cei ce inserează anunțuri în ziarul nostru, vă rugăm

să vă referiți la ziarul nostru.

Cea mai ieftină sursă
de cumpărat **MAȘINI**
de cusut, **BICICLETE**
și **GRAMOFOANE**

la

Katzky és T-sa, mechanic Timișoara-Cetate (Temesvár-B) Mercy-u. 10.

Mare asortiment de plăci excelente; mașini de cusut, gramofone, dactilografe și biciclete se reparază cu prețuri ieftine.

Făcând-o aceasta cererilor d-voastre li-se vor da deosebită atenție și în serviti, firmele respective având nevoie de recomandăția noastră. In caz, că am primit oarecari plângeri în contra vre-unei din aceste firme, am înceta imediat a mai recomanda firma respectivă.

Administrația ziarului
„ROMANUL”.

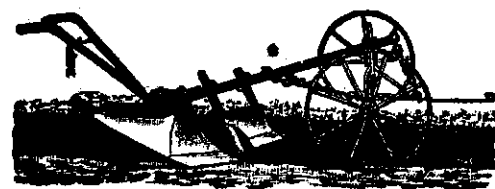
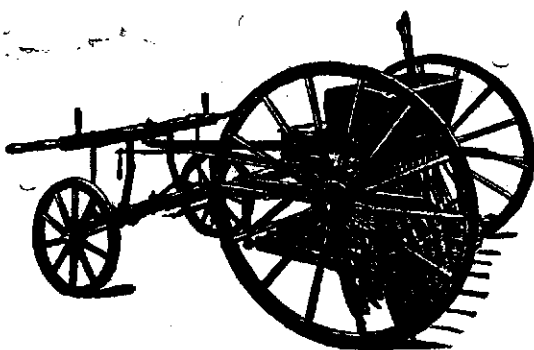
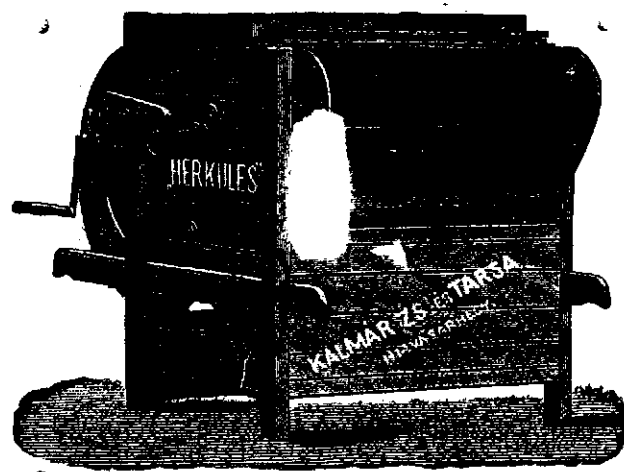
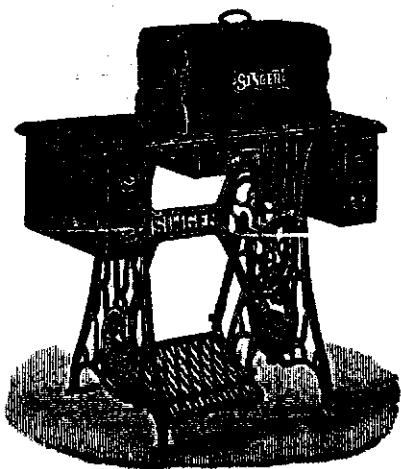
MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

A R A D, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea on. pu-
blic asupra marelui meu
magazin de totfelul de ma-
șini agricole cum sunt:
mașini de sămănat, tree-
rat, pluguri grape, preșuri,
și mori de struguri, ma-
șini de cusut.

Mai departe reconstruez
tot felul de Locomobile
să umble singure.

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘIANA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

CENTRALA: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér nr. 1. (Palatul Mocsonyi).

FILIALELE: Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Deta, — Vinga.

Capital propriu 2,600.000 K Depuneri 5,500,000 K

TELEFON: Centrala, Direcțiunea nr. 510. — Contabilitatea nr. 1149. — Filiala Buziaș nr. 10.,
Filiala Recaș nr. 14, Filiala Ciacova nr. 16, Filiala Deta nr. 26, Filiala Vinga nr. 16.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează
libel. Administrează depuneri cu casete de eco-
nomizare.

Plătește deponenților după mărimea sumei
depusse 4 și jumătate și 5 procente interese
fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de inte-
rese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10.000 coroane, după starea
cassel se plătesc și fara abdicere.

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu
acoperire ipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi ipotecare pe case de
închiriat și pe proprietăți de pământ. —

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
fi dă putința să execute lucrări alese și
o o artistice în ale tipografiei, o o

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Telefon pentru oraș și interurban Nr. 750.

MICA PUBLICITATE

Se plătește de cuvânt 5 (cinci) fileri. Titluri sau cuvinte mai groase 6 fil.

ANUNȚ.

O prăvălie de ferărie și coloniale, la loc de frunte în piața orașului Szászsebes din cauză de morbo este a să preda în condițiuni favorabile. Reflectanții să se adreseze subsemnatului institut. „AGRICOLA”, bancă populară societ. pe acții în Szászsebes. (A 461—3)

DIAMANT FERENCZ
electrician, magazin de candelabre
Arad, str. Deák-Ferencz nr. 7.
(Di 336—104)

Un tânăr comerciant

în etate de 24 ani român, care are prăvălia sa proprie, voeste să se căsătorească cu o domnișoară, dar pretinde ca dânsa să fie iară română și să aibe cel puțin 4000 cor. zesrta.
(Mu 477—2)

Un învățator de stat

de 38 de ani cu avere 20.000 cor. dintr'un orășel montanistic aproape de centrul comitatului Caraș-Severin, dorește să se căsătorească amăsurat vârstei sale cu o fată sau văduvă onestă, cultă și din familie bună. Oferte la adresa administrației sub numirea „Agnavia”. (Ga 471—3)

Schwalb Adolf fia Vilmos

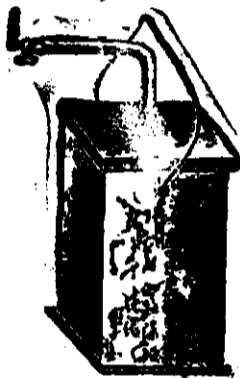
tinichigiu și mier. 11—0)

Budapest, VII. Verseny-u. 8.

(Colțul străzii Murányi)

Pregătește totfelul de lucrări de tinichigiu, articole pentru bucătărie și gospodărie, unelte pentru stupărie, vase pentru miere. Fabricate de specialitate: măsuri de litru din tinichea albă ori nickel, cano pentru olei, lack ori petrolu. facile, lămpi de carbid și alte articole tehnice.

Cassete pentru bani.
Catalog trimis gratuit și franco.

HALLO! Unde grăbești stimate?

— La „Ustredna Banca Ucastinny Spolok”,
BUDAPEST, VI., Váci-körút nr. 31.

— După ce?

— Să-mi cumpăr niște lozuri cunoscute de-ale

BANCIU HIPOTECARE UNGARE,

cari au 6 trageri la an, cu câștigurile principale de

Cor. 1.000.000.—

” 500.000.—

” 300.000.—

” 100.000.— și de două ori

” 75.000.—

TRAGEREA PROXIMĂ IN 25 Octomvrie.

Lozurile acestea foarte bune se vând azi pe lângă condițiuni foarte favorabile și anume: pe lângă

46 rate lunare à 6 coroane.

Deja după primirea ratei prime i-se dă, respective i-se trimite cumpărătorului Lista legală de rate, în care se induce Seria, numărul și eventual litera lozului vândut, pe a cărei bază va putea participa respectivul cumpărător atât la tragerea din 25 Oct. a. c. cât și la toate cele viitoare, întrucât se va purta cu achitarea ratelor totdeauna punctual. Rata primă e mai bine a se trimite prin mandat postal, pe a cărui coupon trebuie indicată adresa cumpărătorului punctual și legibil. Pentru a putea scuti speșele de porto cu ocazia trimiterii ratelor viitoare, i-se trimite cumpărătorului cu ocazia expeditiei listei de rate și un carnet de securi postale gratis.

TOATE LOZURILE TREBUE SĂ SE SORTEZE NECONDITIONAT.

Comandele sunt a se adresa secției de lozuri a institutului

USTREDNA BANKA UCASTINNY SPOLOK, Budapesta VI. Váci kör. 31.

Cafeneaua „Hungaria”

Aduc la cunoștința on. public din Arad și provincie, că deschiderea cafenelei „HUNGARIA” va avea loc **Sâmbătă în 19 Octomvrie n.** Intreagă cafeneaua e restaurată radical și provăzută cu mobilierul cel mai luxos. Lumină electrică. În privința confortului și a eleganței cafeneaua „HUNGARIA” emulează cu cele dintâi cafenele din capitală. Zilnic cafea proaspătă și băuturi curate. Ziare și reviste din țară și străinătate. Ziare românești. Cafeneaua „HUNGARIA” se află în palatul frații Neumann. Rog binevoitorul sprijin al on. public, cu deosebită stimă:

(H 497—2)

MAROSI,

proprietarul cafenelei „Hungaria”.

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aceasta, cum sunt dureri de dinți, sgârșiri, arsuri, apăsare, în stomac, iritație de vomare, greață, răgăiel, etc. folosește:

Purgativul de fiere (epehajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

0 sticlă costă 40 fileri; o duzină 4 coroane
80 fileri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

A R A D.

(Ro 227—104)